

تهدیدها و فرصت‌های ظهور داعش

محمود مطهری‌نیا

چکیده

داعش که ابتدا یکی از شاخه‌های القاعده شناخته می‌شد، پس از قدرت یافتن، خود را «دولت اسلامی عراق و شام» خواند و سپس رهبران آن، ادعای «خلافت اسلامی» را مطرح و «ابوبکر البغدادی» را خلیفه مسلمانان جهان معرفی کردند. با رهبری البغدادی بر داعش، عملیات و حملات تروریستی این گروه، ابعاد گسترده‌تری یافت. میانی متفاوت تفکر داعش با دیگر گروه‌های تروریستی، انجام عملیات‌های تروریستی غیرانسانی و نیز پیشستیانی مذهبی، سیاسی و نظامی برخی دولت‌های عربی و غربی، داعش را به قدرتمندترین سازمان تروریستی دنیا تبدیل کرده است. همان‌گونه که در این نوشتار بیان شده، حضور این گروه تروریستی در منطقه خاورمیانه، افزون بر آنکه فوایدی برای پدیدآورندگان آن و تهدیدهایی برای دولت‌ها و ملت‌های منطقه، به‌ویژه شیعیان به همراه داشته است، فرصتهایی نیز در اختیار شیعیان قرار داده که با درایت دولت‌ها و مراجع شیعی، می‌تواند زمینه‌ساز رخداد‌های مهمی برای شیعیان و نیز تمام مردم جهان باشد.

واژگان کلیدی: داعش، ابوبکر البغدادی، تهدید، فرصت، شیعیان

جریان مخوف و هولناکی که این روزها در عراق و سوریه بر جان و مال و ناموس مردم سلطه یافته و حرث و نسل را به نابودی کشانده و خود را «دولت اسلامی عراق و شام» یا «داعش» می‌نامد، رشدی همانند سلول‌های سرطانی دارد. ابتدا فتنه خونبار خود را در سوریه به نمایش گذاشتند و سپس با خیانت برخی مقامات محلی، به ناگاه و با سرعتی شگفت‌انگیز بر بخش‌های قابل توجهی از عراق سلطه یافتند. پیروان دولت رعب و خرافه، پس از ورود به عراق، هوس جدیدی به سرشان زد و دم از «خلافت اسلامی» زدند و مدعی شدند که می‌خواهند حکومت عباسیان را از گورستان تاریخ بیرون بیاورند.

جریان یادشده تکیه بسیاری بر استفاده از رسانه‌های مجازی دارد و با مجموعه‌ای از اخبار که با گزارش‌های ساختگی درهم آمیخته شده، مردم منطقه و جهان را از خود به هراس افکنده‌اند. این وحشت رسانه‌ای، در گسترش سریع حوزه نفوذ دولت رعب و خرافه کم‌تأثیر نبوده است. در نوشتار حاضر ابتدا به سیر تشکیل این جریان و وجوه تفاوت آن با دیگر جریان‌های فعال در منطقه پرداخته شده؛ سپس با در نظر گرفتن اولویت آن در مناسبات و مسائل معاصر منطقه و جهان اسلام، نگاهی خواهیم داشت به پدیدآورندگان این جریان و فوایدی که از ایجاد آن، شامل حالشان خواهد شد. در پایان مقاله نیز فرصت‌هایی که پدید آمدن و نابودی این جریان‌ها می‌تواند به دنبال داشته‌باشد را بررسی خواهیم کرد.

آغاز فعالیت‌های داعش در عراق و سیر تاریخی آن

گروه «توحید و جهاد» به سرکردگی ابومصعب الزرقاوی در سال ۲۰۰۴ تشکیل شد و پس از بیعت او با اسامه بن لادن سرکرده سابق القاعده، این گروه به شاخه سازمان القاعده در عراق تبدیل شد. این گروه با گسترش عملیات خود، به یکی از قدرتمندترین گروه‌های تروریستی در عراق تبدیل شد، تا این که زرقاوی در سال ۲۰۰۶ در اظهاراتی ضبط شده به صورت مصور از تشکیل شورای مجاهدین به سرکردگی عبدالله رشید البغدادی خبر داد. پس از آن، هسته اصلی داعش در ۱۵ اکتبر ۲۰۰۶ طی نشست بین گروه‌های مسلح و در ضمن توافقی به نام «پیمان مطیین» اعلام موجودیت کرد. این سازمان از ائتلاف چند گروه مسلح عضو القاعده و با نام «قاعدة الجهاد فی بلاد الرافدین (عراق)» شکل گرفت و ابوعمر البغدادی به عنوان اولین رهبر آن معرفی شد.

پیمان مطیین، پیمانی بود که جمعی موسوم به مجلس شورای مجاهدان عراق آن را به وجود آوردند. این اتحاد بین گروه‌های «مجلس شورای مجاهدان در عراق و شام»، «ارتش فاتحان»، «سربازان صحابه» و «گردان‌های یاران توحید و سنت» شکل گرفت. این پیمان در حقیقت اعلام نارضایتی این گروه از القاعده در عراق بود که پس از کشته شدن ابومصعب زرقاوی معروف به «ابوحمزہ مهاجر»، تصمیم گرفت «ابویوب مصری» را به عنوان جانشین وی معرفی کند.

«شیخ ابواسامه العراقی» - که پایگاه‌های اینترنتی سلفی‌ها وی را یکی از رهبران جهادی عراق معرفی می‌کردند - در یک نوار ویدئویی که در اینترنت منتشر شد، از اسامه بن لادن رهبر وقت القاعده خواست تا ابویوب مصری را از رهبری گروه در عراق برکنار کند. ابواسامه در آن ویدئو که مؤسسه‌ای به نام «کلمه حق» آن را منتشر کرد، شکست‌های «ابویوب مصری» در عراق را فهرست کرده بود.

در ۱۹ آوریل ۲۰۱۰ میلادی، نظامیان آمریکایی و عراقی طی یک عملیات نظامی در منطقه «الثرثار»، محلی را هدف قرار دادند که ابوعمر البغدادی و ابوحمزہ المهاجر در آن حضور داشتند. در این درگیری، دو سرکرده تروریست‌ها به هلاکت رسیدند و تصویر اجساد آنها در رسانه‌ها منتشر شد. یک هفته بعد، این گروه تروریستی در بیانیه‌ای هلاکت البغدادی و

المهاجر را رسماً اعلام کرد و پس از حدود ۱۰ روز، مجلس شورای دولت اسلامی عراق و شام، «ابوبکر البغدادی» را به عنوان جانشین ابوعمر البغدادی و «الناصر لدین الله سلیمان» را به عنوان وزیر جنگ خود انتخاب کرد. با روی کار آمدن ابوبکر البغدادی، دامنه عملیات و حملات این گروه تروریستی دوباره گسترش یافت و همزمان با آغاز بحران در سوریه، عناصر این گروه در سوریه نیز فعال شدند.

این گروه تا ۱۹ آوریل ۲۰۱۰ که ابوعمر البغدادی کشته شد، عملیات‌های متعددی را در مناطق مختلف عراق انجام داد. از نکات قابل توجه در این دوره، انحصار عملیات تروریستی گروه در داخل عراق بود؛ در حالی که خاک سوریه، عقبه لجستیکی گروه برای انتقال سلاح و نیرو بود.

تحلیلگران، گروه داعش را بازوی اصلی القاعده در منطقه می‌دانند، اما به دلیل اختلافات، جنایات و وحشی‌گری‌های علنی آن، القاعده به طور رسمی ادعای داعش مبنی بر وابستگی به خود را در سال‌های بعد رد کرد.

پس از مرگ ابوعمر و روی کار آمدن ابوبکر البغدادی، عراق شاهد گسترش بسیار چشمگیر کمی و کیفی عملیات تروریستی بود که از آن میان می‌توان به عملیات حمله به بانک مرکزی عراق، وزارت دادگستری و حمله به زندان‌های ابوغریب و الحوت که منجر به فرار هزاران تروریست شد، اشاره کرد.

پس از آغاز بحران سوریه و درگیری گروه‌های تروریستی و مسلح مختلف با ارتش سوریه، گروه‌های تروریستی نیز در بین خود دچار اختلافات بسیاری شدند و به چند گروه تقسیم شدند که علاوه بر جنگ با ارتش سوریه، با همدیگر نیز به جنگ و نبرد می‌پردازند. در اواخر سال ۲۰۱۱، گروهی موسوم به «جبهه النصره» به سرکردگی ابومحمد الجولانی اعلام موجودیت کرد و طولی نکشید که توانمندی این گروه تروریستی با توجه به حمایت‌های گسترده برخی کشورهای منطقه‌ای به طور چشم‌گیری افزایش یافت تا این که در طی چند ماه، به یکی از مهم‌ترین و قدرتمندترین گروه‌های مسلح در سوریه تبدیل شد.

از زمانی که ابوابراهیم موصلی (یکی از رهبران معروف دولت اسلامی) در نواری صوتی که سایت «منبر رسانه جهادی» آن را منتشر کرد، ایمن الظواهری را مورد حمله لفظی قرار داد،

اختلاف بین جولانی و البغدادی به اختلاف بین البغدادی و الظواهری تبدیل شد. پیام موصلی در این نوار صوتی این بود:

پیامی از دولت اسلامی عراق و شام برای گروه جهادی القاعده. سخنان برق آسای آتشین ما خطاب به ایمن الظواهری تشنجی منحرف ... حوادثی که در میدان جهاد در عراق و شام شاهد آن هستیم و طوفان‌هایی که پایه‌های دولت اسلامی عراق و شام را لرزاند، چیزی نبود جز نتیجه مکر و حيله افرادی که نه به پیروزی‌های خود، بلکه به پیروزی‌های رهبران جهادی مباهات می‌کنند و به آن دل خوش کرده‌اند و مکر و حيله کسانی مانند ابو خالد السوری (از رهبران بارز القاعده که در حلب در شمال سوریه کشته شد) و گروهک دست‌نشانده شیخ دروغین ایمن الظواهری که دائم در آتش فتنه می‌دمند ...

آخرین مورد از حملات لفظی دولت اسلامی به رهبری ابوبکر البغدادی به ایمن الظواهری زمانی بود که نواری صوتی از الظواهری منتشر شد و در آن قتل ابو خالد السوری از رهبران جهادی معروف را به شدت محکوم و آن را به دولت اسلامی عراق و شام نسبت داد. در پاسخ به آن، در روز نهم آوریل ۲۰۱۳ میلادی، یک پیام صوتی از طریق شبکه «شیوخ الاسلام» منسوب به ابوبکر البغدادی پخش شد که در آن اعلام می‌کرد جبهه النصره امتداد دولت اسلامی عراق است. وی در این نوار، تشکیل گروه دولت اسلامی عراق و شام (داعش) را با ادغام جبهه النصره و دولت اسلامی عراق اعلام کرد. این امر با مخالفت ابومحمد جولانی، رهبر جبهه النصره روبه‌رو شد. جولانی اعلام کرد که گروه متبوعش، تابع گروه اصلی القاعده به رهبری الظواهری است.

◆ تحلیلگران، گروه داعش را بازوی اصلی القاعده در منطقه می‌دانند، اما به دلیل اختلافات، جنابیات و وحشی‌گری‌های علنی آن، القاعده به طور رسمی ادعای داعش مبنی بر وابستگی به خود را در سال‌های بعد رد کرد.

سابقه ارتباط بین جولانی و البغدادی به پیش از بحران سوریه بازمی‌گردد؛ یعنی زمانی که جولانی با گروه البغدادی بیعت کرد تا تحت فرماندهی وی در عراق بجنگد. بنابر اعترافات جولانی، جبهه النصره با کمک مالی و نظامی دولت اسلامی در عراق تشکیل شده بود و از همین رو البغدادی جبهه النصره را شاخه‌ای از گروه خود می‌دانست که به دست یکی از سربازانش تشکیل شده و با کمک مالی خود، آن را اداره می‌کند. اما جولانی با رد پیشنهاد البغدادی و اعلام پیروی از گروه القاعده نشان داد که گروه النصره و البغدادی با هم تفاوت دارند.

بعدها ایمن الظواهری سرکرده القاعده، تصمیم ابوبکر البغدادی رئیس گروه دولت اسلامی در عراق برای ادغام گروه خود با جبهه النصره را لغو کرد. الظواهری تأکید کرد که فعالیت‌های دولت اسلامی در عراق فقط به عراق منحصر شود؛ ولی این موضوع خوشایند سرکرده داعش نبود و البغدادی در نواری صوتی اعلام کرد که با درخواست ایمن الظواهری درباره انحلال گروه داعش و جدایی از جبهه النصره، مخالف است. گروه دولت اسلامی عراق و شام تا زمانی که نبضشان می‌زند و خون در رگ‌هایشان جاری است، باقی خواهد ماند و حاضر به عقب‌نشینی و چانه زدن نیست. البته با وجود این اختلافات، این دو گروه چندین عملیات تروریستی مشترک را در عراق و سوریه با همکاری هم انجام دادند. داعش با بهره گرفتن از تسلیحات پیشرفته و کمک‌های مالی قابل توجه، به سرعت خود را به مناطقی که گروه‌های مسلح مخالف سوریه در نبرد با ارتش این کشور تصرف کرده بودند تحمیل کرد و به نوعی مناطق گسترده‌ای از امتداد رود فرات و بخش گسترده‌ای از شمال سوریه را محل تاخت و تاز خود کرد.

ابوبکر البغدادی کیست؟

اطلاعات دقیق و تأیید شده‌ای از البغدادی در دست نیست. در زندگی‌نامه منتشر شده درباره او توسط حامیانش، نام واقعی او «ابراهیم عواد ابراهیم علی البدری السامرایی» و تاریخ تولدش ۱۹۷۱ در شهر سامراء ذکر شده است. وی دارای نام‌ها و القاب بسیاری است؛ از جمله: «علی البدری السامرایی»، «ابودعاء»، «دکتر ابراهیم»، «الکرار» و «ابوبکر البغدادی». اطلاعات درباره او گنگ و گاه متناقض است. گفته می‌شود که در زمان حمله آمریکا به

عراق، پیش‌نماز یکی از مساجد سامراء بوده است. برخی نیز گفته‌اند در زمان حکومت صدام، او جزو یک گروه مسلح افراطی بوده است. همچنین در خبری داستان‌گونه ادعا شده که او چهار سال در اردوگاهی به نام «بوکا» که بسیاری از سران القاعده زندانی بوده‌اند، زندانی بوده است و همنشینی او با افراطیون در این زندان، اعتقادات وی را به این وضع کشانده است. همچنین گفته شده که وی در زمان آزادی از این زندان به نگهبانان گفته است که روزی آنها را در نیویورک ملاقات خواهد کرد!

البغدادی که در سال ۲۰۰۹ به گروه نوپای «دولت اسلامی عراق» پیوست و از فرماندهان آن شد، از سوی دولت آمریکا رسماً به عنوان تروریست معرفی شد و در ازای هرگونه اطلاعاتی که منجر به شناسایی و دستگیری وی شود، جایزه ۱۰ میلیون دلاری تعیین کرد. اما البغدادی همچنان به فعالیت‌های تروریستی‌اش ادامه داد. به گفته برخی، البغدادی همچنان قوی‌ترین رهبر در بین گروه‌های افراطی است. در ادعاهایی ثابت نشده، گفته‌اند که وی فارغ‌التحصیل دانشگاه اسلامی بغداد است و دوره‌های لیسانس و فوق‌لیسانس و دکتر را در این دانشگاه گذرانده و به عنوان استاد و معلم و مبلغ مذهبی در عراق فعالیت کرده و با فرهنگ اسلامی و علوم و فقه شرعی آشناست و اطلاعات بسیاری نیز در علوم تاریخی دارد.

البغدادی در خانواده‌ای با عقاید سلفی تکفیری متولد شده و شیخ عواد بن ابراهیم، پدر او از بزرگان عشیره «آل‌بوبری» در عراق است. او تا مدت‌ها با نام مستعار «دکتر دعا» خود را

◆
سابقه ارتباط بین جولانی و البغدادی به پیش از بحران سوریه بازمی‌گردد؛ یعنی زمانی که جولانی با گروه البغدادی بیعت کرد تا تحت فرماندهی وی در عراق بجنگد. بنابر اعترافات جولانی، جبهه النصره با کمک مالی و نظامی دولت اسلامی در عراق تشکیل شده بود.

معرفی می‌کرد. یک حساب کاربری در توئیتر نیز چندی پیش به افشای پشت پرده مناسبات القاعده و شخصیت ابوبکر البغدادی پرداخت. به گفته مالک این حساب نام اصلی البغدادی «ابراهیم عواد ابراهیم بویدری بن عرموش» است. ابوبکر کنیه مستعار و البغدادی لقب جنبشی وی است. چون او متولد سامراست و اصلاً اهل بغداد نیست. گفته شده یکی از شرایط خلافت تکفیری‌ها این است که باید نسبشان به قریش برسد. از این رو البغدادی ادعا کرده که نسبش به امام حسن بن علی علیه السلام می‌رسد. این در حالی است که اعضای عشیره بویدری تاکنون چنین ادعایی نداشته‌اند. علاوه بر این، در سال ۲۰۰۹ نیز گروه نسب‌شناسان علوی و هاشمی، ادعای وی را در مورد هاشمی بودن رد کردند.

البغدادی فعالیت‌های خود را ابتدا در زمینه‌های مبلغ مذهبی و تربیتی آغاز کرد و سپس مسیر خود را به سوی فعالیت‌های تروریستی تغییر داد و به عنوان یکی از قطب‌های سلفی جهادی و برجسته‌ترین رهبران تکفیری در دو استان دیالی و سامراء در عراق مطرح شد. نخستین فعالیت‌های تروریستی او از مسجد امام احمد بن حنبل آغاز شد و گروه‌های کوچکی در منطقه تشکیل داد که به عملیات تروریستی در عراق و جنگ‌های خیابانی که عراق طی سال‌های گذشته شاهد آنها بوده، دست زدند. وی سپس گروهی به نام «گروه اهل سنت و جماعت» را با همکاری برخی از شخصیت‌های سلفی که اندیشه و روش و هدفی همانند او داشتند، تشکیل داد و فعالیت‌های خود را در بغداد، سامراء و دیالی گسترش داد و سپس با این گروه به مجلس شورای مجاهدین پیوست و هیئت‌های شرعی را در این مجلس سازماندهی کرد و خود به عنوان یکی از اعضای مجلس تا اعلام دولت اسلامی عراق در آن فعالیت کرد. در طول این مدت، بین «ابوبکر البغدادی» و «ابوعمر البغدادی» روابط عمیقی شکل گرفت، تا حدی که ابوعمر پیش از کشته شدن وصیت کرده بود که ابوبکر البغدادی به عنوان جانشین وی برای رهبری دولت اسلامی در عراق انتخاب شود.

دولت اسلامی در عراق، تاریخچه‌ای خونین و طولانی دارد. از هنگامی که ابوبکر البغدادی رهبری این گروه را بر عهده گرفت (به غیر از عملیاتی که القاعده در عراق در دوران الزرقاوی و پس از او انجام داد) در عملیات و حملات تروریستی گسترده‌ای شرکت کرد که در آنها هزاران عراقی جان خود را از دست دادند. مشهورترین این عملیات حمله به مسجد ام‌القری

در بغداد است که به کشته شدن خالد الفهداوی نماینده مجلس عراق انجامید. همچنین حملات انتقام جویانه مربوط به قتل اسامه بن لادن رهبر شبکه القاعده که به شهادت صدها نفر از نیروهای ارتش و پلیس عراق و شهروندان عراقی منجر شد، از دیگر جنایت او به شمار می‌رود. البغدادی در سایت اینترنتی شبکه القاعده مسئولیت یکصد عملیات انتحاری برای انتقام جویی از قتل بن لادن را بر عهده گرفت و سپس به عملیات دیگری از جمله حمله به مقر وزارت دادگستری و حمله به زندان‌های ابوغریب و الحوت دست زد.

تفاوت‌های داعش با دیگر جریان‌های تروریستی

گروه داعش یک ساختار سازمانی دارد که متشکل از امرای مناطق و مجالس شورای مجاهدین و فرماندهان عملیاتی است؛ اما این امور سازمانی و تشکیلاتی کاملاً محرمانه است. گویا فرماندهان داعش در سوریه، از امرای شبکه القاعده در عراق پی‌روی می‌کنند. به نظر می‌رسد که مبانی تفکر داعش، محور اساسی اختلاف آن با دیگر جریان‌هاست. گروه البغدادی با این تفکر که خود دولتی مستقل است، اعلام حکومت و امارت می‌کند و براساس دیدگاه خاص خود، حدود و احکام را نیز اجرا می‌کند؛ در حالی که جریان‌های دیگر، خود را دولت نمی‌دانند. آنان خود را گروهی مجاهد و مبارز دانسته و نه تنها احکام را بر شهروندان سوری اجرا نمی‌کنند، بلکه سعی بر تحمیل افکار خود به دیگر گروه‌های مبارز نیز ندارند.

جبهه النصره به دست مجموعه‌ای از رهبران سوریه‌ای تشکیل شده است؛ کسانی امثال جولانی که سال‌ها در زندان

البغدادی در خانواده‌ای با عقاید سلفی تکفیری متولد شده و شیخ عواد بن ابراهیم، پدر او از بزرگان عشیره «آل‌بوبدیری» در عراق است. او تا مدت‌ها با نام مستعار «دکتر دعا» خود را معرفی می‌کرد. یک حساب کاربری در توئیتر نیز چندی پیش به افشای پشت پرده مناسبات القاعده و شخصیت ابوبکر البغدادی پرداخت.

سوریه بوده‌اند و با استفاده از عفو عمومی آزاد شده بودند، کسانی که پیش از آغاز بحران سوریه، مخفیانه به دعوت مشغول بودند و دیگرانی که زیر پرچم القاعده سال‌ها در افغانستان، عراق و چین جنگیده بودند و با شروع بحران سوریه برای جنگیدن، دوباره بازگشتند. یکی از این افراد «ابومحمد الفاتح» معروف به «جولانی» رهبر گروه النصره است. وی شخصیتی دانشگاهی و سوری الاصل است که سال‌ها در عراق و چین و دیگر کشورها جنگیده است. البته ناگفته نماند که تعداد اندکی از دیگر کشورها نیز در گروه النصره وجود دارند.

اما در طرف مقابل، داعش بیشتر بر نیروها و سربازان بیگانه متکی است و چه در بین سربازان و چه در کادر رهبری، تعداد اندکی از سوری‌ها قرار دارند. این امر نشان می‌دهد که گروه النصره اوضاع سوریه را بیشتر درک و مراعات می‌کند. علاوه بر این، داعش معتقد است که از بطن انقلاب سوریه به وجود آمده؛ اما این معیار نیز پذیرفتنی نیست که هر کس در انقلاب سوریه نقش داشته و دارد، می‌تواند آینده این کشور را رقم بزند.

عناصر گروه داعش مانند جبهه النصره، از بی‌رحم‌ترین تروریست‌های حاضر در سوریه و عراق هستند. فیلم‌ها و تصاویر منتشر شده از جنایت‌های این گروه تروریستی موجب شد که حامیان گروه‌های مسلح در سوریه مدعی شوند که از این گروه حمایت نمی‌کنند. حتی برخی گروه‌ها نیز برای افزایش دریافت حمایت‌های بین‌المللی خود را مخالف این گروه جلوه داده و با داعش وارد جنگ شده‌اند.

پشتیبانان مذهبی داعش

بنابر اخبار منتشر شده، پشتیبانی مذهبی داعش را جریان «صحوه» عربستان بیش از دیگران برعهده داشته است. افرادی چون محمد العریفی، ناصر العمر و عدنان عرعور مهم‌ترین و مشهورترین افرادی بودند که فتاویٰ شنیع شیعه‌کشی و فحشای موسوم به جهاد نکاح را عرضه کردند و بارها بر طبل دشمنی با اهل بیت رسول خدا ﷺ کوبیدند. البته پس از ماه‌ها سکوت، برخی از فقهای بنام و مشهورتر وهابیت عربستان، مانند عبدالعزیز آل‌شیخ، مفتی اعظم وزیر فتوای عربستان، از جریان داعش براءت جسته و از آن اظهار بی‌زاری کردند. مهم‌ترین تمایزات فقهی داعش با دیگر جریان‌های اهل سنت را اولاً در شدت شیعه‌ستیزی آنان می‌توان دید که به مراتب شدیدتر از دیگر جریان‌های وهابی، از شیعیان و آثار اهل بیت ﷺ

متفرند و خون آنان را مباح شمرده و با وحشیانه‌ترین روش‌ها خون آنان را می‌ریزند.

پدیده بی‌سابقه و متحیرکننده دیگر، عمل شیعی موسوم به جهاد نکاح است که از مهم‌ترین تفاوت‌های داعش با دیگر جریان‌های اسلامی به شمار می‌آید. فتاوی‌ای شیعی جهاد نکاح را همان فقهای موسوم به جریان صحوه طرح کردند و در ابتدا جواز رابطه یک زن با چند مرد (رزمنده و مخالفان دولت سوریه) داده شد. در مرحله بعد و در صورت نبودن زنان داوطلب، اجازه تجاوز به زنان و دختران شیعی و علوی سوریه داده شد. در مرحله سوم، وقاحت را به نهایت رساندند و گفتند که در صورت نیافتن دو مورد یاد شده، معارضات سوری می‌توانند با محارم خود و حتی دیگر مردان رابطه جنسی داشته باشند! و حتی فیلم‌هایی نیز از صحنه رابطه جنسی مردی با نوه‌اش منتشر شد.

نکته بسیار جالب درباره داعش این است که به رغم تکیه جدی و بسیار شدید آنان به رسانه‌ها، تاکنون هیچ خبر یا تصویری درباره انجام مراسم و مناسک عبادی آنان منتشر نشده است. تنها خبر از این نوع، تصویری است که گویا از خطبه خوانی نماز جمعه البغدادی درباره اعلام آغاز خلافت اسلامی پخش شد. قابل توجه این که همین نماز جمعه هم اگر واقعا برپا شده باشد، گویا صرفاً فقط خطبه‌ای چند دقیقه‌ای بوده و نمازی در پی آن اقامه نشده است.

اطلاع دقیقی از این که آیا این گروه اساساً اهل عبادت و انجام مناسک هستند یا خیر، در دست نیست، اما با توجه به آن که بسیاری از محکومان به اعدام و جانین کشورهای

داعش بیشتر بر نیروها و سربازان بیگانه متکی است و چه در بین سربازان و چه در کادر رهبری، تعداد اندکی از سوری‌ها قرار دارند.

بنابر اخبار منتشر شده، پشتیبانی مذهبی داعش را جریان «صحوه» عربستان بیش از دیگران برعهده داشته است. افرادی چون محمد العریفی، ناصر العمر و عدنان عرعور مهم‌ترین و مشهورترین افرادی بودند که فتاوی‌ای شیعی شیعیه‌کشی و فحش‌های موسوم به جهاد نکاح را عرضه کردند و بارها بر طبل دشمنی با اهل بیت رسول خدا ﷺ کوبیدند.

مختلف (که به طور مشخص از زندان‌های عربستان و عراق گریخته‌اند) در صفوف داعش قرار دارند، می‌توان مدعی شد که بسیاری از آنان اهل عبادت حتی صوری نیستند. البته در آغازین روزهای اشغال موصل، اجبار مردم به بستن مغازه‌ها و کسب و کار در زمان اذان را در فیلم‌های تبلیغاتی خود رسانه‌ای کردند.

ویژگی سوم داعش، تکیه بر انجام خشن حدود اسلامی و رسانه‌ای کردن آنهاست. مواردی مانند قطع دست به سبب دزدی، شلاق زدن به سبب شرکت نکردن در نماز جمعه و نیز به صلیب کشیدن خاطیان که رفتاری یهودی و نه اسلامی است، از جمله این موارد به شمار می‌آید. داعش پس از تسلط بر شهر رقه در سوریه، قوانینی را وضع کرد که عدول از آنها مستوجب مجازات سنگین است. در این قوانین هیچ نشانه‌ای از مظاهر دینی دیده نمی‌شود. فهرست این قوانین به شرح زیر است:

۱. ممنوعیت پوشیدن شلوار جین برای زنان؛
۲. ممنوعیت پوشیدن شلوار جین توسط مردان کمر باریک؛
۳. ممنوعیت کوتاه کردن مو؛
۴. ممنوعیت نشستن زنان بر صندلی؛
۵. ممنوعیت ورود مردان به مغازه‌های خیاطی زنانه؛
۶. ممنوعیت تبلیغ آرایشگاه‌های زنانه؛
۷. ممنوعیت استفاده از کلمه داعش؛
۸. ممنوعیت مراجعه زنان به دکتر زنان و زایمان؛
۹. ممنوعیت شانه کردن موی سر و صورت برای مردان؛
۱۰. ممنوعیت کشیدن سیگار و قلیان.

پشتیبانان سیاسی داعش

به رغم باور عموم بزرگان وهابی به رضایت و پذیرش ولایت مطلق هر حاکمی، داعش به تبعیت از جریان صحوه عربستان تلاشش را برای براندازی دولت‌های مختلف به کار می‌برد تا خود به حکومت برسد. جریان داعش ابتدا در عرصه سیاسی صرفاً به کنار گذاشتن دولت بشار اسد و ظهور بهار عربی در سوریه بسنده می‌کرد؛ اما در ادامه و با استفاده رسمی

از عبارت داعش اعلام کردند که به دنبال تأسیس دولتی فراگیر در عراق و شام هستند و در نهایت با عبارت «الخلافة الاسلامیة» چنین وانمود کردند که به دنبال احیای امپراتوری اسلامی دوره عثمانی هستند. نکته قابل توجه این است که حاکمان ترکیه آرزوی احیای امپراتوری اسلامی را پیش از آن به زبان آورده بودند و با توجه به پشتیبانی ترکیه از جریان داعش، این گزاره‌ها در کنار هم می‌تواند نشان دهنده تلاش ترکیه برای سلطه بر جهان اسلام به هر قیمت باشد.

در ذیل، برخی از نقشه‌هایی که گستره خلافت اسلامی داعش را نشان می‌دهد، درج شده است.

جنايات داعش

یکی از دلایل شهرت گروه تروریستی داعش، انجام عملیات‌های تروریستی غیر انسانی در سوریه بود. انتشار تصاویری از «ابوعبدالرحمن العراقی» به عنوان یکی از خشن‌ترین اعضای گروهک داعش در هنگام بریدن سر سربازان و مردم در روستاهای شهر حلب، موجب

انزجار عمومی از این گروه تروریستی شد. آنان حتی به اعضای دیگر گروه‌های تروریستی که به لحاظ فکری به آنان نزدیک هستند، رحم نکرده و پس از ایجاد اختلاف میان داعش، جبهه النصره و احرار الشام تصاویری را از سرهای بریده اعضای گروه احرار الشام منتشر کردند.

اهمیت و اولویت توجه به داعش

در این باره به نقل بخشی از بیانات رهبر معظم انقلاب در تاریخ ۱۴ خرداد ۱۳۹۳ اکتفا می‌شود که فرمودند:

امروز یک عده‌ای در بخش‌های مختلف دنیای اسلام به نام گروه‌های تکفیری و وهابی و سلفی، علیه ایران، علیه شیعه، علیه تشیع، دارند تلاش می‌کنند؛ کارهای بدی می‌کنند؛ کارهای زشتی می‌کنند؛ اما اینها دشمن‌های اصلی نیستند؛ این را همه بدانند. دشمنی می‌کنند؛ حماقت می‌کنند؛ اما دشمن اصلی آن کسی است که اینها را تحریک می‌کند؛ آن کسی است که پول در اختیارشان می‌گذارد؛ آن کسی است که وقتی انگیزه آنها اندکی ضعیف شد، با وسایل گوناگون آنها را انگیزه‌دار می‌کند؛ دشمن اصلی، آن کسی است که تخم شکاف و اختلاف را بین آن گروه نادان و جاهل و ملت مظلوم ایران می‌افشاند. اینها آن دست پنهانِ سرویس‌های امنیتی و اطلاعاتی است. لذا ما مکرر گفته‌ایم این گروه‌های بی‌عقلی که به نام سلفی‌گری، به نام تکفیر، به نام اسلام با نظام جمهوری اسلامی مقابله می‌کنند، دشمن اصلی نمی‌دانیم؛ ما شما را فریب خورده می‌دانیم. به اینها گفته‌ایم: ﴿لَنْ بَسَطَ إِلَىٰ يَدِكَ لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِبَاسِطٍ يَدِي إِلَيْكَ لِأَقْتُلَكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ﴾؛ (مانده / ۲۸)

انتشار تصاویری از «ابوعبدالرحمن العراقي» به عنوان یکی از خشن‌ترین اعضای گروهک داعش در هنگام بریدن سر سربازان و مردم در روستاهای شهر حلب، موجب انزجار عمومی از این گروه تروریستی شد.

تو اگر خطا می کنی، اشتباه می کنی، کمر به قتل برادر مسلمان خودت می بندی، ما تو [آدم] نادان و جاهل را کسی نمی دانیم که بایستی کمر به قتل او ببندیم؛ البته از خودمان دفاع می کنیم؛ هر کسی به ما حمله بکند، با مشت محکم ما مواجه خواهد شد؛ این طبیعی است؛ اما معتقدیم اینها دشمنان اصلی نیستند؛ فریب خورده هستند. دشمن اصلی آن دشمن پشت پرده است؛ آن دست نه چندان پنهانی است که از آستین سرویس های امنیتی بیرون می آید و گریبان مسلمانان را می گیرد و آنها را به جان هم می اندازد.

امکانات و نیروهای نظامی داعش

گروه داعش تعداد زیادی تانک، موشک و خودروهای زرهی و انواع سلاح در اختیار دارد که از حامیان خود، به ویژه عربستان و قطر دریافت کرده است. برخی منابع اعلام می کنند که این گروه تروریستی، ۱۵ هزار جنگجو دارد که بر اساس برآورد کارشناسان ۷۰۰۰ تن از آنان، از اتباع کشورهای مختلف جهان هستند. داعش علاوه بر عراق و سوریه، با پذیرش مسئولیت برخی انفجارهای لبنان نشان داد که قلمرو خود را تا لبنان گسترش داده است. تابعیت و هویت اعضای داعش پس از کشف اجساد یا دستگیری اعضای این گروه تروریستی نشان می دهد که بیشتر این تروریست ها با همکاری برخی طرف های منطقه ای از عربستان، لیبی، یمن و چند کشور دیگر گردآوری و سازماندهی شده اند. سلاح و مهمات و تجهیزات این گروه نیز بیانگر حمایت گسترده مالی و تسلیحاتی طرف های منطقه ای مانند عربستان و قطر از این گروه تروریستی است. افزون بر پول هایی که از سوی کشورهای خلیج فارس برای این گروه فرستاده می شود، تسلط داعش بر حوزه های نفتی سوریه نیز باعث افزایش توان مالی آن شده است.

بنابر مشاهده و گزارش شاهدان عینی، افرادی از حدود ۸۵ کشور جهان در میان داعشیان دیده می شوند که در میان آنان چهره های اروپایی و آمریکایی که گاه در میان کشته ها اخبارشان منتشر می شود، بیش از دیگران جلب توجه می کند. چچنی های تک تیرانداز (معروف به ششنی و شیشانی) نقش قابل توجهی در پیشبرد اهداف داعش ایفا کرده اند. شاهدان عینی برای نگارنده این سطور نقل کرده اند که تروریست ها سه گردان از لیبی به نام های معاویه

بن ابی سفیان، حرمله و شمر بن ذی الجوشن به سوریه اعزام کرده بودند. گردان حرمله تک تیراندازهای حرفه‌ای بودند و گردان شمر افراد را ابتدا زخمی می‌کردند و سپس با قمه و شمشیرهای بزرگی که داشتند، گردن آنان را می‌زدند!

زمینه‌های پذیرش و عضوگیری

پذیرش این جریان مخوف و کثیف از سوی اعضا را می‌توان معلول این عوامل دانست:

دلارهای نفت عربی

برخی از کشورهای عربی، مانند عربستان، قطر و اردن که از گسترش تشیع هراس دارند و همزمان تعاملات بسیار نزدیکی با رژیم صهیونیستی برقرار کرده‌اند، بخشی از درآمدها و ثروت بادآورده و هنگفت نفتی خود را به نابودی جریان‌ها و کشورهای شیعه اختصاص داده‌اند. اگر این دلارهای فراوان از جریان داعش حمایت نمی‌کرد، هرگز نمی‌توانست تا این اندازه رشد کند.

آزادی مشروط از زندان

برخی محکومان به اعدام در کشورهایمانند عربستان، مشروط به حضور در میان معارضان سوری آزاد شدند. در واقع اینان رزم در کنار داعشیان و وحشی‌گری به همراه آنان را شرط حیات خود یافته‌اند. این‌گونه زندانیان که افراد با تخلفات سنگین و خطرناک هستند، غالباً از وحشی‌گری و جنایت لذت نیز می‌برند. به‌خصوص که این لذت با کینه، شهوت و ثروت نیز همراه شود.

تابعیت و هویت اعضای داعش پس از کشف اجساد یا دستگیری اعضای این گروه تروریستی نشان می‌دهد که بیشتر این تروریست‌ها با همکاری برخی طرف‌های منطقه‌ای از عربستان، لیبی، یمن و چند کشور دیگر گردآوری و سازماندهی شده‌اند. سلاح و مهمات و تجهیزات این گروه نیز بیانگر حمایت گسترده مالی و تسلیحاتی طرف‌های منطقه‌ای مانند عربستان و قطر از این گروه تروریستی است.

جهاد نکاح

فحشای نوینی که جهاد نکاح نامیده شده را با شرایط و مراحل که پیش از این گفته شد، نمی توان در گرایش به داعش بی تأثیر دانست. البته معمولا مردان بیش از زنان از این فحشای نوین استقبال کرده اند و غالبا زنان با توجه به منش و حشیانه داعشیان حتی در روابط جنسی، پس از مدتی از تن فروشی خود پشیمان شده اند.

نمونه جدولی که در مساجد، برای تعیین زمان رابطه جنسی میان مردان با یک زن نصب می کنند:

جدول النکاح فی کتبه الفاروق			
مع المنها جهاد			
نام	محمد مهدي	ابراهيم	ابراهيم
۱۰ - ۸	۶ - ۴	۵ - ۳	۱۰ - ۸
۱۰ - ۸	۶ - ۴	۵ - ۳	۱۰ - ۸
۱۰ - ۸	۶ - ۴	۵ - ۳	۱۰ - ۸
۱۰ - ۸	۶ - ۴	۵ - ۳	۱۰ - ۸
۱۰ - ۸	۶ - ۴	۵ - ۳	۱۰ - ۸

مأموریت از کشورهای پشتیبان

بسیاری از افراد رده بالای جریان داعش که معمولاً پس از کشته یا اسیر شدن، هویتشان فاش می شود، از دیگر کشورها مانند عربستان، ترکیه و رژیم صهیونیستی اعزام شده اند. این افراد معمولاً افسران نظامی و اطلاعاتی کار کشته کشورهای مبدأ بوده اند.

ارعاب و تبلیغات رسانه‌ای

رسانه‌های مورد حمایت نظام صهیونیستی دنیای مجازی، یکی از مهم ترین سلاح‌های داعشیان است. اینان با استفاده از رسانه‌های یاد شده، از سویی خبر پیروزی‌های واقعی یا خیالی خود را مخابره می کردند و از سوی دیگر با مخابره رفتارهای وحشیانه، به خصوص سربریدن‌ها و تجاوزهای خود، ترس از داعش را در دل دیگران می انداختند و آنان را مرعوب و مطیع خویش می سازند. نتیجه این عامل را به طور مشخص در اشغال سریع و گسترده موصل عراق می توان مشاهده کرد. بخش رسانه‌ای داعش شامل دو مؤسسه رسانه‌ای فرقان و اندلس نیز فعالیت‌های تبلیغی - رسانه‌ای را پی گیری می کنند و تمام تصاویر تکان دهنده از طریق این رسانه‌ها منتشر می شود.

اینترنت و شبکه‌های اجتماعی نقش بسیار مهمی را در گمراه کردن دختران و افتادن آنان در چنگ گروه‌های تروریستی ایفا می کنند؛ اما واقعیت‌ها در سوریه و عراق برخلاف تصوراتی است که دختران پیش از رفتن به این مناطق در رؤیاهای خود به دنبال آن بودند.

اینترنت و شبکه‌های اجتماعی نقش بسیار مهمی را در گمراه کردن دختران و افتادن آنان در چنگ گروه‌های تروریستی ایفا می کنند؛ اما واقعیت‌ها در سوریه و عراق برخلاف تصوراتی است که دختران پیش از رفتن به این مناطق در رؤیاهای خود به دنبال آن بودند. بر اساس گزارش سازمان ملل متحد، گروه داعش ۱۵۰۰ زن و دختر کم سن و سال را

به برده جنسی عناصر خود تبدیل کرده است؛ حتی برخی از زنان به عنوان غنیمت خرید و فروش می‌شوند. البته برخی از این دختران بعدها از سوریه به آلمان بازگشته‌اند.

«هانس گئورگ ماسن» رئیس هیأت حمایت از قانون (نهاد اطلاعاتی داخلی در آلمان) اخیراً در مصاحبه با روزنامه آلمانی «راینیشه پست» گفته است: ۴ دختر آلمانی، پس از معرفی با همسران آینده خود از طریق اینترنت، برای جنگ به سوریه رفتند. این دختران از واقعیت بی‌خبر بودند و نمی‌دانستند که چه سرنوشتی در انتظارشان است.

بیشتر این زنان و دختران با هدف تشکیل خانواده یا ازدواج با کسانی که از طریق اینترنت با آنان دوست شده بودند، به سوریه رفته‌اند. برخی از آنان هم با مردانی در ارتباط بودند که برای عضویت در گروه‌های تروریستی به سوریه یا عراق رفته‌اند. روزنامه انگلیسی گاردین به نقل از «لویس کاپریولی» رئیس سابق یگان مبارزه با تروریسم در اداره امنیت داخلی فرانسه اعلام کرد: مشارکت زنان برای کمک به دیگر زنان در گروه‌های تروریستی صورت می‌گیرد.

«منتصر الدعنه» پژوهشگر امور افراطی‌گری در بلژیک، در سایت خبری المانیتور نوشت: «شدت گرفتن اسلام‌هراسی و قدرت گرفتن احزاب راستگرا در اروپا، از دلایل پیوستن دختران به گروه‌های تروریستی است. سن و سال پایین دختران هم یکی از عوامل مهم این امر است ... بیشتر دختران معتقدند در جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کنند، هیچ جایگاهی ندارند. آنان احساس می‌کنند که از بسیاری جهات حتی از سوی برخی مسلمانان رانده شده‌اند؛ به همین دلیل وقتی با دخترانی برخورد می‌کنند که احساس مشابهی دارند، فکر می‌کنند که به انسان‌هایی دوست‌داشتنی و پذیرفتنی تبدیل شده‌اند.

علاوه بر تبلیغات مستقیم داعش، تبلیغات غیر مستقیم نیز بسیار مؤثر بوده است. برای نمونه رسانه‌های غربی اخیراً تصاویری از نوشابه‌های کوکاکولا را منتشر کردند که معادل انگلیسی داعش (Isis) بر روی برچسب تبلیغاتی آن نقش بسته است. عبارت نوشته شده بر این نوشابه بدین صورت است که «از نوشابه کوکاکولایتان به داعش هم بدهید!» این موضوع به سرعت توجه اهالی رسانه را به خود جلب کرد و در فضای مجازی و مطبوعات سر و صدای بسیاری به راه انداخت. رئیس اداره بازاریابی شرکت کوکاکولا در پاسخ به هجمه‌های وارد شده

مدعی شد که هرگز منظور کوکاکولا از کلمه Isis داعش نبوده و منظورشان الهه مصر باستان است. «جان استاموس» در این باره اظهار داشت: «به نظر ما همیشه یک شانس برای برقراری صلح و ایجاد رابطه‌ای دوستانه میان ادیان وجود دارد و این مهم می‌تواند با نوشیدن یک کوکاکولای خنک در دقایقی از روز حاصل شود».

حال این پرسش مطرح است که چرا شرکت کوکاکولا با گذشت ۱۲۸ سال از ابداع فرمول اولیه این نوشیدنی (از سال ۱۸۸۶) اکنون به فکر صلح جهانی افتاده؟! اکنون که پدیده تکفیری داعش با نام اختصاری Isis به جنایات فجیع روی آورده است. برای بررسی دقیق این اقدام باید توجه داشت که کوکاکولا یک محصول آمریکایی نیست؛ بلکه یک صهیونیست سرمایه‌گذار اصلی آن است.

با عنایت به این مهم و دانستن این که بسیاری از اعضای گروه‌های تروریستی معارض دولت سوریه، در سرزمین‌های اشغالی درمان شدند و بنیامین نتانیاهو نخست‌وزیر این رژیم به عیادت آن‌ها رفته، فهم موضوع ساده‌تر خواهد بود.

اختلافات شیعه و سنی

سال‌هاست که نظام سلطه جهانی برای آزادی عمل خود و چپاول آسان‌تر جهان، آتش اختلافات میان شیعیان و اهل سنت را روزبه‌روز شعله‌ورتر می‌کند. هیزم این آتش و برافروخته کردن آن را چند دهه است که جریان مجعول و دین‌نمای وهابیت بر عهده داشته است. تبلیغات انجام شده علیه دولت علوی و غیر شیعه سوریه، به دلیل رابطه نزدیک با نظام شیعی جمهوری اسلامی ایران و حزب‌الله لبنان، بهانه‌ای بود تا جریان‌های افراطی وهابی‌زده این کشور برای سرکوبی نظام حاکم خود اقدام به همراهی با جریان‌های سلفی کنند. البته این عامل در عراق به مراتب بیش از سوریه تأثیر خود را نشان داد و عمده مناطقی که اکنون در دست داعش قرار دارد، مناطق سنی‌نشین عراق را تشکیل می‌دهد. عوام اهل سنت عراق هرچند در ابتدا فریب وعده تشکیل دولت سنی در عراق را خوردند، اما پس از مدتی بسیار کوتاه، با بروز فجایع داعش در شهر و کاشانه خود، به اشتباه بزرگ و پرهزینه خویش پی بردند.

روایات آخرالزمانی درباره سفیانی

نوع رفتارها و اقداماتی که از داعشیان سر می‌زند، چندان بی‌شباهت به روایات آخرالزمانی منابع اسلامی و به‌خصوص اهل سنت نیست و به احتمال بسیار، از آن روایات الگوبرداری شده است. نوع جنایات داعش، مسیر حرکت آنان و بسیاری موارد دیگر را می‌توان با تفاوت‌هایی در روایات سفیانی مشاهده کرد. پژوهشگران حوزه مهدویت و مطلعان از احادیث، یقین دارند که داعش ربطی به سفیانی ندارد؛ اما توده مردم که نامی از سفیانی به گوششان خورده و اطلاعاتی جزئی و اجمالی از روایات دارند، بی‌اختیار تحت تأثیر تبلیغات رسانه‌ها، این دو را یکی فرض کردند و طبیعی بود که برای برخی این امر، بهانه و عاملی برای گرایش به جریان داعش باشد. صحبت‌های «عرعور» مفتی عجیب و صاحب فتاوی‌ای مسخره (مانند چهل روز بر قابلمه کوبیدن برای اسقاط نظام سوریه) در این باره بی‌تأثیر نبود.

گونه‌شناسی جنایات

همان‌طور که اشاره شد، یکی از مهم‌ترین عواملی که شهرت داعش را به دنبال آورد، جنایات بی‌رحمانه این گروهک تروریستی بود. در این بخش، نگاهی گذرا به این فجایع خواهیم داشت.

الف) جانی

اولین جنبه جنایت‌های داعش که توسط خودشان رسانه‌ای شد، رفتارهای وحشیانه و حیوانی آنان بود. قتل عام، سر بریدن، بازی کردن با سرهای بریده، پختن آنها، به دندان گرفتن جگر و قلب فرد کشته شده، به میله زدن سرهای بریده، مثله کردن و... برخی از مواردی بود که از رفتار آنان با افراد بزرگسال و حتی کودکان پسر و دختر رسانه‌ای شد و تنفر جهانیان را برانگیخت. همچنین ربودن افراد، افراط در کشتار، به آب انداختن کشتگان، گورهای دسته‌جمعی، اعدام‌های عمومی، کشتار با هدف گیری مستقیم و بسیاری موارد دیگر، هیچ احتمالی برای وجود ذره‌ای رحم و انسانیت در وجود بی‌ارزش آنان باقی نگذاشته است.

عناصر گروهک تروریستی داعش، پنجشنبه ۸ خردادماه ۱۳۹۳، ۱۵۰ دانش‌آموز دختر و پسر دبیرستانی کرد ساکن منطقه عین‌العرب که برای شرکت در امتحان نهایی مدرسه، عازم حلب بودند، ربودند. در همان روز، ۱۹۳ تن از شهروندان کرد را نیز که ۱۷ تا ۷۰ سال سن داشتند، در منطقه قباسین واقع در حومه شهر الباب در استان حلب ربودند و به جست‌وجوی خانه‌به‌خانه این منطقه پرداختند.

نتیجه جنایات داعش، ده‌ها هزار کودک و هزاران زن بیوه در عراق و سوریه است که آوارگی، ساده‌ترین مشکل این روزهای آنان است. مردمان بحران‌زده‌ای که گاه صدقات مختصر و تحقیرکننده‌ای از کشورهای مختلف و نهادهای بین‌المللی برای آنان ارسال می‌شود تا هم بتوانند ژست قهرمانی و نوع‌دوستی‌شان را نگه دارند و هم در برابر اعتراضات جهانی تا منفعتی که در ادامه خواهیم دید، آسیب نبینند.

نتیجه جنایات داعش، ده‌ها هزار کودک و هزاران زن بیوه در عراق و سوریه است که آوارگی، ساده‌ترین مشکل این روزهای آنان است. مردمان بحران‌زده‌ای که گاه صدقات مختصر و تحقیرکننده‌ای از کشورهای مختلف و نهادهای بین‌المللی برای آنان ارسال می‌شود تا هم بتوانند ژست قهرمانی و نوع‌دوستی‌شان را نگه دارند و هم در برابر اعتراضات جهانی تا منفعتی که در ادامه خواهیم دید، آسیب نبینند.

ب) زن‌ستیزی شهوت‌رانه داعش

از رفتارهای داعش چنین برمی‌آید که در نگاه آنان جنس زن صرفاً ابزار شهوت‌رانی مردان است و از هیچ شأن و حق انسانی دیگری برخوردار نیست. تفاوتی هم میان زن همراه آنان یا مخالف و بی‌طرف نیست. علاوه بر این که جایگاه زنان نزد آنان تا این حد نازل است، حتماً باید تحقیر و آزار به خصوص زنان اتفاق بیافتد؛ وگرنه گویا در انجام وظیفه‌ای کوتاهی کرده باشند. اوج این جنایات‌ها صرف نظر از کشتارها و قتل‌عام‌ها را باید در تصرف شهر موصل و مناطق اطراف آن ملاحظه کرد؛ جایی که زنان و کودکان در قرن بیست و یکم توسط این گروه تکفیری به «بردگی» کشیده شدند؛ به گونه‌ای که گزارش‌های منتشر شده فراوان در رسانه‌ها و خبرگزاری‌های بین‌المللی و منطقه‌ای تأکید می‌کند که پس از صادرات و فروش نفت مسروقه از میدان‌های نفتی عراق و سوریه، اکنون فروش برده دومین منبع درآمد گروه تروریستی تکفیری داعش را تشکیل می‌دهد. این گزارش‌ها تأکید می‌کنند که گروه تروریستی تکفیری داعش عملیات‌های گسترده و بی‌شماری را در مناطق تحت تصرف خود از جمله در موصل و رقه علیه اقلیت‌های عراقی و سوری، با هدف ربودن زنان و کودکان آنها به اجرا می‌گذارد.

بنابر این گزارش‌ها هدف از این آدم‌ربایی‌ها صرفاً فروش این زنان و کودکان نیست؛ بلکه داعش از این اسرا به عنوان طعمه‌ای برای جذب جوانان ساده لوح در کشورهای مختلف استفاده می‌کند. در واقع داعش به تروریست‌هایی که جذب می‌کند، وعده تأمین نیازهای مادی و شهوانی آنها را به واسطه این زنان و کودکان می‌دهد. اکنون چند ماهی است که سخن از آدم‌ربایی‌های گسترده در شمال عراق و سوریه در میان است و جدیدترین اطلاعات به دست آمده از مناطق تحت تصرف داعش در موصل در عراق و رقه در سوریه حکایت از آن دارد که این گروه تکفیری تروریستی دو بازار ثابت برده‌فروشی را در این دو شهر دایر کرده است. براساس این گزارش‌ها بازار برده‌فروشی شهر موصل در کوی «القدس» دایر شده و در شهر رقه، در شمال سوریه نیز بازار مشابهی با همین منظور به وجود آمده است. گزارش‌های سازمان ملل تأکید می‌کند که بسیاری از این زنان، پیش از فروخته شدن به عنوان برده از سوی عناصر تکفیری داعش مورد انواع تعرض‌ها و آزارهای جنسی و بدنی

قرار می‌گیرند. گزارش منتشره در ماه اوت گذشته سازمان ملل به این امر اشاره می‌کند که گروه تروریستی تکفیری داعش اقدام به ربودن ۵۰۰ زن از طایفه «یزیدی‌ها» از یکی از روستاهای شمال غربی عراق کرد تا بعدها به عنوان برده در بازارهای موصل و رقه فروخته شوند. گزارش دیگر این سازمان تأکید می‌کند که داعش اقدام به ربودن ۱۵۰ زن مسیحی شهر موصل کرد تا برای فروش، به بازارهای برده‌فروشی رقه در سوریه منتقل شوند.

یکی دیگر از گزارش‌های سازمان ملل منتشره در اوت گذشته تأکید می‌کند که صرف نظر از ربودن زنان و کودکان اقلیت‌ها، داعش ۲۵۰۰ غیر نظامی عراقی را در این ماه ربوده که اغلب آنها را زنان و کودکان تشکیل می‌دهند و ۴۵۰ نفر از بستگان این افراد ربوده شده به این امر گواهی داده‌اند. همین گزارش می‌گوید که تعدادی از این زنان جوان و دختران نوجوان ربوده شده، به عنوان برده و برای تشویق، به عناصر این گروه که اغلب دارای تابعیت چچنی و افغانی هستند داده شده و مابقی در بازارهای موصل و رقه فروخته شدند. یک دختر یزیدی که به واسطه عناصر تکفیری داعش ربوده و موفق به فرار شده بود، در گفت‌وگو با بازرسان سازمان ملل تأکید کرده است که وی بارها پیش از فروخته شدن در بازار برده‌های داعش، مورد تعرض جنسی و آزار بدنی قرار گرفته بود.

داعش به تروریست‌هایی که جذب می‌کند، وعده تأمین نیازهای مادی و شهوانی آنها را به واسطه این زنان و کودکان می‌دهد.

منابع محلی در مناطق تحت تصرف داعش تصریح می‌کنند که عناصر داعش از تعدادی از زنان به اسارت گرفته شده، به عنوان زندانبان استفاده می‌کنند. در حالی که برخی منابع

محلی نیز تأکید کرده‌اند که داعش از این زنان و دختران نوجوان بالاچار در عملیات‌های خود استفاده و آنها را به خط اول نبردها اعزام و اسرای دیگر را وادار به دادن خون برای درمان مجروحان خود در نبردها می‌کنند.

«عدی الخدران»، فرماندار شهر «الخلاص» از توابع استان نینوا تأکید می‌کند: مدارکی وجود دارد که ثابت می‌کند عناصر داعش پس از به اسارت گرفتن ۲۵۰ زن از این منطقه، آنها را به منطقه «الکفاح» منتقل کرده و پس از برهنه کردن تمام آنها، به آنها تجاوز و تعرض کردند تا پس از آن، این زنان را در بازارهای خود به عنوان برده به فروش برسانند.

گزارش‌های دیگر، از رواج پدیده جدیدی میان داعش پرده برداشته و تأکید می‌کنند که این گروه تروریستی تکفیری، تنها به فروش زنان و دخترانی که ربوده یا به اسارت می‌گیرد، اکتفا نمی‌کند؛ بلکه تعدادی از آنها را با هدف کسب درآمد بیشتر به خانه‌های فساد می‌فروشد و در این باره شاهدان عینی تأکید می‌کنند داعش دختران ۱۲ ساله عراقی را به قیمت ۳۰ هزار دلار به این مراکز فساد فروخته است. دیگر شاهدان عینی نیز اظهار می‌کنند که قیمت زنان ایزدی و مسیحی در بازارهای برده‌فروشی موصل و رقه از ۵۰۰ دلار تا هزار دلار تعیین شده است.

از نکات قابل توجه این که داعش برای این بازارها ساعات کاری خاصی را مشخص کرده است؛ به این صورت که ساعات کار بازار برده‌فروشی موصل از ۷ تا ۱۰ صبح و از ۱۶ تا ۱۸ بعدازظهر مشخص شده و این زمانی است که عناصر داعش اغلب آزاد هستند تا به امور شخصی خود رسیدگی کنند. چند روز پیش نیز خبرگزاری‌ها از فروش زنان یزیدی به اسارت گرفته شده توسط گروه تروریستی داعش در بازارهای برده‌فروشی عربستان سعودی فروخته شده‌اند. سایت نشریه «فارین پالیسی» اقدام به انتشار گزارشی کرده که به تازگی از سوی سازمان ملل تهیه شده و در آن، اقدامات اخیر گروه تروریستی داعش علیه قومیت‌های مختلف در عراق و سوریه بررسی شده و آمده است:

در اوایل ماه اوت، تروریست‌های گروه داعش به یک روستای کوچک یزیدی‌نشین در منطقه «سنجار» عراق حمله کرده و پس از تصرف این روستا، زنان آن را به زندان بادوش در موصل منتقل کردند. صدها زن و دختر دیگر نیز به یک مقر نظامی این گروه در تلّ

عفر در استان نینوا انتقال داده شدند. در این منطقه، گروهی متشکل از ۱۵۰ زن و همچنین دختر مجرد که اغلب یزیدی یا مسیحی بودند، انتخاب شده و به سوریه فرستاده شدند تا به عنوان هدیه در اختیار تروریست‌ها قرار گرفته یا به عنوان برده جنسی فروخته شوند. این مطالب، بخشی از گزارشی است که روز گذشته دفتر حقوق بشر سازمان ملل در عراق منتشر کرده است.

این گزارش توسط کارشناسان سازمان ملل و از طریق مصاحبه با شاهدان عینی تهیه شده که توانسته اند از مناطق تحت سلطه داعش بگریزند. بر اساس این گزارش، تا پایان ماه اوت، ۲۵۰۰ نفر از مردم مناطق شمالی عراق در سنجار، تلّ عفر، نینوا و شیرخان توسط داعش ربوده شده‌اند که بیشتر آن‌ها را زنان و دختران تشکیل می‌دهند. شاهدان عینی می‌گویند تروریست‌های داعش پس از به اسارت گرفتن این افراد، دختران و پسران کم سن و سال را مورد تجاوز جنسی قرار داده‌اند. از سوی دیگر، کسانی که از همراهی با داعش سر باز بزنند، خطر اعدام را به جان می‌خرند.

این گزارش می‌افزاید: زنان و کودکانی که از پیوستن به داعش سر باز می‌زنند، یا در اختیار اعضای گروه قرار داده شده و یا به دیگر مناطق قاچاق می‌شوند و در موصل عراق یا رقه سوریه به فروش می‌رسند. به زنان مزدوجی هم که پیوستن به گروه را می‌پذیرند، گفته می‌شود که ازدواج‌های سابق آن‌ها دیگر رسمیت ندارد و آنها به همراه دختران ازدواج نکرده، باید به عقد اعضای داعش دربیایند.

در منطقه «القدس» موصل بازاری برای فروش زنان توسط

در منطقه «القدس» موصل بازاری برای فروش زنان توسط داعش ایجاد شده است. در این بازار، روی زنان و دختران برچسب قیمت زده شده و خریداران اقدام به چانه زدن درباره قیمت‌ها و خرید آنها می‌کنند! اغلب خریداران را جوانان همان نواحی تشکیل می‌دهند و به نظر می‌رسد داعش از این بازار برای جذب جوانان این مناطق و عضوگیری از آنها استفاده می‌کند.

داعش ایجاد شده است. در این بازار، روی زنان و دختران برجسب قیمت زده شده و خریداران اقدام به چانه زدن درباره قیمت‌ها و خرید آنها می‌کنند! اغلب خریداران را جوانان همان نواحی تشکیل می‌دهند و به نظر می‌رسد داعش از این ابزار برای جذب جوانان این مناطق و عضوگیری از آنها استفاده می‌کند. زید رعد الحسین، کمیسر ارشد حقوق بشر سازمان ملل در بیانیه‌ای که به این گزارش پیوست شده، اعلام کرده که شدت جنایات و آزارهای داعش، به حدی است که می‌توان آن را جنایت جنگی یا جنایت علیه بشریت نام نهاد. وی از دولت عراق خواسته تا زمینه لازم برای فعالیت دادستان دادگاه کیفری بین‌المللی برای تعقیب جنایتکاران در این کشور را فراهم کند.

ج) مالی

داعش را علاوه بر تروریستی بودن، می‌توان یکی از بزرگ‌ترین گروه‌های راهزنی در جهان به شمار آورد؛ زیرا در مقابل چشم ناظران داخلی و خارجی، اموال فردی و عمومی را تاراج کرده و برای نابودی حرث و نسل بشر آن را به کار می‌گیرد. در ادامه، برخی از روش‌های این تاراج را معرفی می‌کنیم:

۱. فروش غیرقانونی نفت

ترکیه نه تنها این روزها در خیال احیای امپراتوری عثمانی است، بلکه به تاراج نفت عراق و سوریه با کمک داعش مشغول است. مؤسسه آی.اچ.اس که در زمینه اطلاعات بازار و اقتصاد جهانی فعال است، اعلام کرد: داعش تأسیساتی نفتی را تصرف کرده است که تولید روزانه این تأسیسات به ۳۵۰ هزار بشکه می‌رسید، ولی داعش فقط حدود ۵۰ تا ۶۰ هزار بشکه نفت در روز تولید می‌کند. اکثر محموله‌های نفتی که داعش در بازار سیاه می‌فروشد، با کامیون از مرزهای سوریه می‌گذرد و وارد ترکیه می‌شود و به قیمتی بسیار پایین‌تر از قیمت‌های جهانی فروخته می‌شود.

۲. غارت اموال شخصی افراد

داعش اراضی و اموالی را که در جنگ‌های خود به دست می‌آورد، مصادره کرده و آنها را

غنایم جنگی می‌داند و همین امر بر میزان اموال و دارایی‌های داعش افزوده است. داعش در ابتدا با تصرف مناطق مختلف سوریه، به خانه‌های مردم هجوم برده و هر مقدار از اموال ارزشمند قابل جابه‌جایی را تاراج می‌کرد و به اشکال مختلف بقیه اموال را از کاربری انداخته و غیر قابل استفاده می‌کرد.

۳. زکات و خراج اجباری

یکی دیگر از منابع تأمین مالی گروهک تروریستی داعش، دریافت زکات و دیه‌ها و نذورات اجباری است. علاوه بر این، داعش برای ثروتمندان مسلمان در مناطقی که به تصرف خود درمی‌آورد، مالیاتی معادل ۲٫۵ درصد ثروتشان تعیین می‌کند. این بخش نیز برای تأمین درآمدهای داعش بسیار مهم و مؤثر است. داعش، مسیحیان ساکن کشورهای اسلامی را نیز ملزم به پرداخت خراج مالیات برای زندگی در داخل کشورهای اسلامی کرده است.

۴. چپاول اموال عمومی

داعش پس از ورود آسان به عراق و تصرف چند ساعته مناطق وسیعی از این کشور با همکاری حزب بعث، تنها در یک نوبت بیش از ۴۲۵ میلیون دلار از بانک مرکزی موصل به سرقت برد و سپس با افتخار فیلم‌های سلطه خود بر انبارهای مواد غذایی این منطقه را منتشر کرد.

۵. تخریب و تاراج آثار تاریخی و مذهبی

یکی دیگر از جنایات داعش که انزجار عمومی، به‌ویژه مسلمانان را از این گروه در پی داشته، هتک حرمت

اکثر محموله‌های نفتی که داعش در بازار سیاه می‌فروشد، با کامیون از مرزهای سوریه می‌گذرد و وارد ترکیه می‌شود و به قیمتی بسیار پایین‌تر از قیمت‌های جهانی فروخته می‌شود.

شخصیت‌های وارسته دنیای اسلام است. تخریب مزار او ایس قرن، از یاران باوفا و گران قدر امیرالمؤمنین علیه السلام و عمار یاسر، از صحابه پیامبر صلی الله علیه و آله و حضرت علی علیه السلام در شهر رقه در شمال سوریه، از جمله این جنایات بود. علاوه بر اینها بسیاری از آثار دینی به بهانه ستیز با مظاهر شرک مورد تعرض و تخریب آنان قرار گرفت. شاید شنیع‌ترین موارد آن را بتوان نبش قبر حجر بن عدی، صحابی امیرالمؤمنین و امام مجتبی علیه السلام دانست که با پوشش رسانه‌ای قابل توجهی به آن دامن زدند. حمله مداوم به حرم‌های مبارک حضرت زینب، رقیه و سکینه سلام الله علیهنّ در دمشق و تلاش جدی برای تخریب آنها در همین راستا بود. آنان صراحتاً اعلام کرده بودند که حرم مطهر حضرت زینب علیه السلام را ویران کرده و جای قبر مبارک ایشان مجسمه‌ای بزرگ از یزید بن معاویه را در حالی که سر سیدالشهدا علیه السلام را به دست دارد، نصب خواهند کرد!

داعش پس از ورود به عراق در اولین اقدامات خود تلاش کرد تا دوباره نسبت به حرم مطهر امامین عسکریین علیه السلام و نیز کاظمین تعرض کند، اما با حضور به موقع نیروهای نظامی و مردمی شیعی پیرو و عاشق اهل بیت رسول خدا صلی الله علیه و آله در رسیدن به هدف شوم خود ناکام ماندند.

داعش به تخریب آثار و اماکن دینی عراق و سوریه اکتفا نکرد و آثار باستانی عراق و منطقه بابل را در نهایت بهت و ناباوری جهانی منفجر کرد. از جمله این آثار می‌توان به قلعه تاریخی تکریت، معروف به «قلعه صلاح الدین»، قبور باستانی این منطقه، مسجد تاریخی الاربعین و مناره ۹۰۰ ساله الحداباء شهر موصل اشاره کرد. همچنین براساس اطلاعات بسیار موثقی که به دست آمده، سرویس‌های اطلاعاتی کشورهای اروپایی و آمریکایی اعلام کرده‌اند: داعش در تلاش است که از دانشمندان علوم آثار باستانی کمک بگیرد تا برای کشف آثار باستانی در مناطقی که به دست می‌آورند از آنها استفاده کند.

د) اعتقادی

داعش هویت و اعتبار افراد را براساس قراردادهای خودش تعریف می‌کند. شاخص اسلام و آزادی، قبول خلافت و دین آنان است و برای اثبات این مطلب، صف‌های طولانی توبه از گذشته زندگی تشکیل داده‌اند. افراد پس از اقرار به حقانیت داعش مجوز زندگی و

تردد دریافت می‌کنند. بقیه اگر اسلام نیاورند و ثروتمند باشند، جزیه می‌دهند؛ و گرنه باید از خانه و کاشانه آواره شوند و البته زنان و اموالشان برای داعشیان مباح است. بدتر از همه، وضع شیعیان یا کسانی است که ارتباطی با شیعیان دارند. مشکل آنان با توبه حل نمی‌شود و مردان آنان باید کشته شوند و زنانشان نیز پس از تأمین نیاز جنسی جنگجویان داعش و تعرض و تجاوز مکرر، باید کشته شده یا به عنوان برده به فروش برسند.

تخریب مزار اویس قرنی، از یاران باوفا و گران‌قدر امیرالمؤمنین علیه السلام و عمار یاسر، از صحابه پیامبر صلی الله علیه و آله و حضرت علی علیه السلام در شهر رقه در شمال سوریه، از جمله این جنایات بود. علاوه بر اینها بسیاری از آثار دینی به بهانه ستیز با مظاهر شرک مورد تعرض و تخریب آنان قرار گرفت.

داعش تاکنون برای ۱۱ هزار نفر از جمعیت مناطق مرزی عراق و سوریه گذرنامه داعشی صادر کرده است که روی جلد آن نوشته شده: «اگر به دارنده این گذرنامه آسیبی برسد، ارتش‌ها را به خاطرش به حرکت درمی‌آوریم.» داعشی‌ها خودروهای مخصوص خود را دارند که با نشان خلافت خودخوانده داعش شماره گذاری شده است.

شیعه‌هراسی داعش

داعش از ابتدا هدف خود را نابودی شیعیان و از بین بردن هلال شیعی در منطقه بیان کرده است. برای همین کافی بود که کسی کوچک‌ترین رنگ و بویی از تشیع داشته باشد. فیلمی که از اعدام چند راننده غیر شیعی در مرز عراق و سوریه به جرم داشتن اسامی علی و حسین منتشر شد و نیز اعدام حدود ۱۷۰۰ دانشجوی شیعه دانشکده هوایی تکریت از فجیع‌ترین خبرها و فیلم‌هایی بود که تاکنون منتشر شده است.

داعش از ابتدا هدف خود را نابودی شیعیان و از بین بردن هلال شیعی در منطقه بیان کرده است. برای همین کافی بود که کسی کوچک‌ترین رنگ و بویی از تشیع داشته باشد. فیلمی که از اعدام چند راننده غیر شیعی در مرز عراق و سوریه به جرم داشتن اسامی علی و حسین منتشر شد و نیز اعدام حدود ۱۷۰۰ دانشجوی شیعه دانشکده هوایی تکریت از فجیع‌ترین خبرها و فیلم‌هایی بود که تاکنون منتشر شده است.

داعش در سوریه

روزنامه «الشرق الاوسط» می‌نویسد: شاکله داعش را تندروهای عراق، تونس و لیبی تشکیل می‌دهند و هیچ یک

از مخالفان سوری در این گروه حضور ندارند. به عبارتی، داعش در اصل و اساس زاییده عراق است. براساس آنچه در روزنامه الاشرق الاوسط درباره داعش منتشر شده، این گروه تروریستی پس از حضور در سوریه و انجام عملیات تروریستی، شهر رقه را به عنوان پایتخت موقت خود قرار داده است.

رنگ رسمی این فرقه تروریستی مانند شبکه القاعده، سیاه است. رنگ ساختمان‌ها، خودروها و پرچم آنها نیز سیاه است. داعش مناطق تحت کنترل خود را مانند افغانستان به ولایت‌های متعدد تقسیم کرده است و هر ولایت دارای یک «امیر» و دادگاه اسلامی و شورای خدمات اسلامی است. شورای خدمات اسلامی نقش و فعالیتی مثل شهرداری‌ها دارد. ظاهراً این گروه حتی در سوریه اتومبیل‌هایی را با پلاک دولت اسلامی شماره‌گذاری کرده و بر اساس تصاویر منتشره، پلیس راهنمایی و رانندگی مخصوص خود را تشکیل داده است.

ورود داعش به عراق

همزمان با جنایاتی که داعش در سوریه انجام می‌داد اخباری مبنی بر جذب قبایل مناطق سنی‌نشین عراق منتشر شد. این اخبار همراه با فیلم و عکس سخنرانی داعشیان و بیعت رؤسای قبایل بود. این اخبار هولناک را رسانه‌های مختلف، از جمله رسانه‌های ایران منتشر می‌کردند و خوانندگان بنا بر حسی که گویا نوعی تفریح رسانه‌ای آمیخته با غفلت بود، به راحتی از کنار آن گذشتند تا این که سرانجام با پیوند داعش و پس‌مانده‌های حزب بعث و طرفداران صدام، بخش قابل توجهی از خاک عراق اشغال شد.

در بیستم خرداد ۹۳ پنج‌هزار نفر از افراد مسلح داعش شهر موصل را به تصرف کامل درآوردند. این در حالی بود که قبل از این، تنها سه‌هزار نفر از نیروهای داعش در شهر مستقر بودند که دوهزار و پانصد نفر آنها از خارج این استان آمده بودند و با سرویس‌های اطلاعاتی فعال در شهر موصل و پانصد نیروی دیگر موجود در این شهر توانستند شهر را به تصرف درآورند و نیروهای خود را افزایش دهند. این افراد با حمله به زندان بادوش در نینوا، بیش از هزار و چهارصد زندانی را آزاد کردند. افراد مسلح همچنین به زندان‌های التفسیرات و زندان مدیریت مبارزه با تروریسم در این منطقه حمله کردند و ده‌ها زندانی را از این دو زندان آزاد کردند. همچنین انبارهای سلاح استان الانبار، مراکز امنیتی و نظامی و ساختمان شعبه‌ای از

بانک مرکزی در منطقه الدواسه را در دست گرفتند. افراد مسلح با حمله به انبارهای سلاح، همه انواع سلاح‌های سنگین، از جمله خودروهای زرهی و تانک‌ها را به دست آوردند. شورشیان، کنسولگری ترکیه در این شهر را نیز تصرف کردند.

عناصر داعش، در مناطق محدودی از برخی استان‌های عراق، به ویژه استان الانبار حضور دارند و عملیات تروریستی در کل عراق را هدایت می‌کنند. بر اساس گزارش‌ها و آمار منتشر شده، داعش در نیمه دوم سال ۲۰۱۳ نزدیک به ۱۴۰۰ خانه را در عراق منفجر و ویران کرد. طی این حملات ۱۹۹۶ نفر کشته و ۳۰۲۱ نفر زخمی شدند. سلاح‌ها و مهمات و تجهیزات کشف شده از عناصر داعش، بیانگر گستردگی حمایت‌های خارجی از این گروه تروریستی در عراق است. دولت عراق بارها عربستان را به حمایت از این تروریست‌ها در عراق متهم کرده است. برخی از عواملی که نقش فوق‌العاده‌ای در سرعت گسترش اشغال موصل و نینوا داشته، از این قرار بود:

۱. حمایت جدی و پشتیبانی مالی نظامی داعش توسط دولت‌های خارجی؛
۲. همزمانی با ایام تغییر کابینه و دولت در عراق و آشفتگی‌های ناشی از آن؛
۳. اشتباهات مدیریتی و اجرایی نوری مالکی و برانگیختن اعتراض دیگران، اعم از شیعیان و اهل سنت عراق؛
۴. حضور جدی نیروهای حزب بعث و گارد ریاست جمهوری عراق در کنار داعش؛
۵. خیانت و اهمال عمده مسئولان نظامی و امنیتی این مناطق و همکاری آنان با نیروهای داعش؛
۶. ضعف نظامی و قوای ارتش که به راحتی عرصه را برای داعش باز کردند؛
۷. وحشت عمومی مردم از اقدامات وحشیانه داعش، به سبب اخباری که پیش از آن منتشر شده بود؛
۸. تحریک اختلافات شیعه و سنی در دنیا با شبکه‌های مختلف ماهواره‌ای و نارضایتی اهل سنت عراق از حکومت شیعیان بر خود، پس از چند دهه حکومت بر آنان؛ به خصوص که با روی کار آمدن دولت پس از صدام ده‌ها شبکه ماهواره‌ای و تلویزیونی اختلاف برانگیز در عراق شروع به کار کردند؛
۹. استفاده داعش از اصل غافلگیری؛
۱۰. ضعیف پنداشتن داعش توسط حکومت مرکزی عراق، به حدی که نوری مالکی در

سخنرانی رسمی خود قول سرکوب کامل آنان را در یک یا دو روز داد؛

۱۱. وسعت مناطق خالی از سکنه در این محدوده و فاصله زیاد مناطق مسکونی از هم؛

۱۲. اختلافات درونی کابینه دولت مالکی؛

۱۳. اختلافات جدی احزاب و گروه‌های شیعی عراق با یکدیگر؛

۱۴. استفاده داعش از زندانیان خطرناک محبوس در زندان‌های این منطقه؛

۱۵. تسلط بر منابع و شریان‌های حیاتی منطقه.

چند روز پس از تسلط داعش بر مناطق شمالی عراق، گروهک تروریستی داعش در بیانیه‌ای، نام خود را به «دولت اسلامی» تغییر داد. بعد از آن «ابومحمد شامی» سخن‌گوی داعش بیانیه‌ای صوتی منتشر کرد که در آن، البغدادی خلیفه همه مسلمانان جهان معرفی شد. همچنین طبق این بیانیه همه مسلمانان جهان باید با البغدادی بیعت کنند و او را خلیفه خود بدانند. پس از این بیانیه، برگزاری نماز جمعه موصل برای داعش بسیار جدی شد. به گفته «ابراهیم الطائی» عضو شورای شهر موصل، عناصر داعش شهروندان موصل را با بلندگو به شرکت در نماز جمعه دعوت کردند. همچنین تأکید کردند که شرکت نکردن در نماز جمعه، تخلف و مجازات آن ۵۰ ضربه شلاق است. مراسم نماز جمعه شهر موصل در مسجد نورالدین، از مشهورترین اماکن مذهبی این شهر برگزار شد. در ویدئوی منتشر شده از این مراسم، فردی با ریش انبوه و عبا و عمامه مشکی ادعا می‌کند که ابوبکر البغدادی است و در سخنان خود که گویا از سخنرانی تاریخی خلیفه نخست پس از به خلافت رسیدن در سقیفه الگو گرفته، می‌گوید: «من رهبر شما هستم؛ هر چند که بهترین شما نیستم. پس اگر دیدید که به حق عمل کردم، مرا حمایت کنید و اگر دیدید اشتباه کردم، مرا نصیحت کنید» این ویدئو یک روز بعد از شایعه احتمال زخمی شدن البغدادی در سایت‌های وابسته به داعش منتشر شد. اما یک مقام عراقی در گفت‌وگوی خود با بی‌بی‌سی این فرد را بدل البغدادی دانست. همچنین کمیته امنیتی شورای استانداری نینوا در بیانیه‌ای اعلام کرد: «شخصی که در این تصاویر به سخنرانی مشغول است «ابوبکر الخاتونی» والی موصل است، نه البغدادی. ابوبکر البغدادی اصلاً در موصل حضور ندارد»؛ موضوعی که هویت سرکرده داعش را دوباره به چالش کشیده است.

مناطق تحت نفوذ داعش در عراق و سوریه

در ابتدای جنگ داخلی سوریه، داعش و سایر گروه‌های معارض سوری در اتحاد و ائتلاف با هم بودند؛ ولی در اواخر سال ۲۰۱۳ به تدریج خوی جاه‌طلبی داعش باعث بروز اختلافات شدید بین داعش از یک سو و سایر گروه‌های مسلح سوری از سوی دیگر شد. در ژانویه ۲۰۱۴ داعش شهر رقه را که ۹ ماه بود گروه‌های مسلح سوری تصرف کرده بودند اشغال کرد و به مانند انبار در عراق، آن‌جا را به عنوان پایگاهی برای تصرف سایر مناطق سوریه قرار داد. قلمرو داعش به سرعت گسترش یافت؛ به گونه‌ای که اکنون بخش‌های وسیعی از سوریه، از جمله استان رقه تقریباً به طور کامل، شرق و بخش‌هایی از شمال استان حلب، بیش از نیمی از استان دیرالزور، بخش‌های شرقی و جنوبی استان حسکه، بخش‌های شرقی استان‌های حمص و حماه در تصرف داعش قرار دارد.

تا پیش از ژانویه ۲۰۱۴ حوزه فعالیت داعش، پهنه وسیعی از مناطق بیابانی استان انبار (حد فاصل مناطق کویری بین عراق، سوریه و اردن) بود و هنوز وارد رویارویی مستقیم با ارتش عراق نشده بود و به حملات ایدایی با استفاده از خودروهای بمب‌گذاری شده یا انتحاری اکتفا می‌کرد؛ ولی پس از این تاریخ، داعش با استفاده از طبیعت جغرافیایی منطقه که پوشش بیابانی دارد و همچنین بافت سنی و عشایر عام و بی‌سواد و فریفتن و تطمیع آنها توانست جایگاهی برای خود پیدا کند. از این تاریخ به بعد حوزه فعالیت داعش به سرعت گسترش یافت؛ به طوری که این روزها تقریباً به طور کامل بر دو استان انبار و نینوا و بر نیمی از استان صلاح‌الدین مسلط شده است.

در عراق، شش استان سنی‌نشین که به مثلث سنی معروف است، مراکز حضور تروریست‌های داعش است.

در سوریه در مناطقی از استان‌های الرقه، حلب، حومه لاذقیه، ریف دمشق، دیرالزور، حمص، حماه، الحسکه و ادلب پراکنده هستند و در برخی از این مناطق نیز کنترل کامل را به دست گرفته‌اند. میزان نفوذ آنها از استانی به استان دیگر متفاوت است. تصمیم این گروه تروریستی برای تحت کنترل درآوردن دیگر گروه‌های مسلح در سوریه، به درگیری‌های خونباری میان این گروه‌های تروریستی منجر شده است.

حامیان و تولیدکنندگان داعش

گروه داعش از حمایت عربستان و قطر و برخی کشورهای خلیج فارس و دولت‌های غربی که منافع مشترکی دارند، برخوردار است. داعش با استفاده از مرز مشترک با عربستان و سوریه و دریافت تسلیحات و کمک‌های نظامی از طریق این مرزها فعالیت‌های خود را در این چند سال به پیش برده است. این گروهک تروریستی به آسودگی، از مرزهای بی‌محافظ عربستان با صحرای الانبار، هر چه را که می‌خواهند، به عراق منتقل می‌کنند و از طریق مرزهای مشابه با سوریه، به مناطق درگیری می‌رسانند.

پس از فعال شدن دستگاه امنیتی عراق و مسدود شدن راه عبور تسلیحات داعش از طریق مرزهای عراق به سوریه، داعش در پی درگیری با ارتش عراق، فعالیت‌هایش در این کشور نیز شدت گرفت و در یک سال گذشته، به جنگ و درگیری در برخی شهرهای عراق مبادرت نموده و بخش‌هایی از استان‌های مرزی عراق را به تصرف خود درآورده است.

کمک‌های حامیان خارجی همچنان به دست دو گروه داعش و جبهه النصره می‌رسد. این کمک‌ها در قالب حمایت‌های مالی، تسلیحاتی، لجستیکی، اطلاعاتی، آموزشی و غیره از سوی عربستان و قطر و ترکیه به همراه چند کشور غربی، موجب ادامه جنگ و ویرانی در سوریه شده است. سلاح و مهمات و تجهیزات این گروه نیز نشان از حمایت گسترده مالی و تسلیحاتی طرفهای منطقه‌ای مانند عربستان و قطر از این گروه تروریستی است. علاوه بر کشورهای یاد شده می‌توان کشورها زیر را نیز در زمره پدیدآوردگان داعش به شمار آورد:

آمریکا و انگلیس

هرچند آمریکا گروه داعش را در فهرست گروه‌های تروریستی خود قرار داده، اما تا زمانی که تروریست‌های داعش در سوریه مشغول مبارزه با نیروهای بشار اسد بودند، رسانه‌های آمریکایی و غربی آنان را مبارزان آزادی و کسانی می‌خواندند که به دنبال سرنگونی رژیم به قول رسانه‌های غربی، تروریست بشار اسد هستند. اما با ورود داعش به عراق و اشغال ناگهانی بخش‌هایی از استان الانبار، رسانه‌های غربی و آمریکایی شروع به مخابره اخباری درباره این گروه تروریستی کردند که نشان از تغییر رویه این رسانه‌ها درباره داعش داشت؛ هرچند در حقیقت این تغییر نیز راستای اهداف غرب بود.

جالب این جاست که با وجود اعلام برائت حامیان گروه‌های مسلح از داعش و جبهه النصره، کمک‌های حامیان خارجی همچنان به دست این دو گروه می‌رسد. این کمک‌ها در قالب حمایت‌های مالی، تسلیحاتی، لجستیکی، اطلاعاتی، آموزشی و غیره، موجب ادامه جنگ و ویرانی در سوریه و عراق شده است. «برنار هوگان هوی» رئیس پلیس انگلیس اعلام کرد که هر هفته دست کم پنج انگلیسی برای پیوستن به گروه تروریستی داعش به عراق یا سوریه عزیمت می‌کنند و تاکنون بیش از ۵۰۰ انگلیسی برای شرکت در جنگ به عراق و سوریه رفته‌اند.

اسرائیل

رژیم اشغالگر قدس بیشترین نفع را از حضور و جنایات داعش در منطقه برده است. از همین رو علاوه بر حمایت علنی از آنها، تعدادی از نیروهای خود را در لباس‌ها و منصب‌های مختلف به میان داعش فرستاده و مجروحان آنها را در بیمارستان‌های خود پذیرفته و مداوا کرده است. پشتیبانی فکری و طراحی بسیاری از برنامه‌های داعش بر عهده مشاوران یهودی و اسرائیلی بوده است.

ترکیه

ترکیه همواره حمایتی قابل توجه از داعش داشته است و با کمک به آن، در پی برداشتن موانع پیش روی خود برای احیای خلافت عثمانی است. علاوه بر این، ترکیه نفت عراق و سوریه را با قیمتی بسیار نازل از داعش می‌خرد و از منافع آن بهره‌مند می‌شود. بنابر اطلاعات فاش شده، دولت ترکیه با استفاده از پوشش کمک‌های سازمان‌های غذا و دارو اقدام به

هرچند آمریکا گروه داعش را در فهرست گروه‌های تروریستی خود قرار داده، اما تا زمانی که تروریست‌های داعش در سوریه مشغول مبارزه با نیروهای بشار اسد بودند، رسانه‌های آمریکایی و غربی آنان را مبارزان آزادی و کسانی می‌خواندند که به دنبال سرنگونی رژیم به قول رسانه‌های غربی، تروریست بشار اسد هستند.

به تعبیر سیدحسین نصرالله عربستان محل تولید تروریست‌های وهابی است. مدارس وهابی عربستان افراد را از سراسر دنیا پذیرفته و آنان را با شست‌وشوی مغزی، برای عملیات‌های انتحاری و دیگر اقدامات شیعه‌ستیزانه به دیگر کشورها به‌ویژه عراق، سوریه، افغانستان و پاکستان اعزام می‌کند.

اعزام تروریست‌ها به سوریه می‌کرد. خانم «سِرنا شیم» خبرنگار آمریکایی و لبنانی تبار شبکه پرس تی‌وی، در پی افشای این عمل دولت ترکیه در یک تصادف ساختگی به قتل رسید.

عربستان و اردن

به تعبیر سیدحسن نصرالله عربستان محل تولید تروریست‌های وهابی است. مدارس وهابی عربستان افراد را از سراسر دنیا پذیرفته و آنان را با شست‌وشوی مغزی، برای عملیات‌های انتحاری و دیگر اقدامات شیعه‌ستیزانه به دیگر کشورها به‌ویژه عراق، سوریه، افغانستان و پاکستان اعزام می‌کند. علاوه بر این، پشتیبانی مالی و نظامی، چه از جنبه مشاوره‌ای، چه تأمین سلاح‌های مورد نیاز توسط عربستان چیزی نیست که بر کسی پوشیده باشد. البته با کنار رفتن «بندر بن سلطان» اندکی از جنبه علنی این حمایت‌ها کاسته شد.

فواید داعش برای سازندگان آن

۱. تأمین امنیت اسرائیل

مهم‌ترین هدف و نتیجه‌ای که جنایات داعش به دنبال می‌آورد، کاهش تهدیدهای رژیم صهیونیستی از ناحیه همسایگان و دشمنانش است. مشغول شدن کشورهای اسلامی به درگیری‌های فرقه‌ای و تلاش برای تأمین امنیت خود، آنان را از پرداختن به دشمن اصلی و غده سرطانی منطقه غافل می‌کند.

۲. تضمین تأمین آب اسرائیل

طی پروژه‌ای صهیونیستی به نام «گاپ» که چند سال پیش اخبار آن منتشر شد و آرام موعده افتتاح آن نزدیک می‌شود، قرار شد که بخش عمده‌ای از آب رودهای دجله و فرات، از سرچشمه روانه رژیم صهیونیستی شود. شنیده‌ها حاکی از آن است که این روزها تلاش‌هایی برای انتقال آب شمال عراق نیز به این مناطق در حال انجام است. بنابر نتایج این دو پروژه سرقت آب، قرار است در جنگ آبی که قرار است طی سال‌های بحرانی آتی رخ بدهد، رژیم صهیونیستی در نقش ابرقدرت مالک آب‌های منطقه، دیگر کشورها را تحت سیطره خود دریاورد.

۳. فراهم آوردن بهانه حضور آمریکا در منطقه

آمریکا پس از حمله به افغانستان، به بهانه‌های واهی به عراق حمله کرد و تا سال‌ها به چپاول ثروت‌های این کشور پرداخت؛ اما پس از عزم جدی مردم عراق برای بیرون راندن اشغالگران و فشار مردم آمریکا برای خروج سربازانشان از عراق، نیروهای آمریکایی از عراق خارج شدند. اما با ورود داعش به عراق و اشتباه استراتژیک نوری مالکی در درخواست کمک فوری از دولت آمریکا، آنان به شکلی جدید و البته به صورت محدود به عراق بازگشتند تا هر وقت و هر جا که خواستند، دخالت کنند. جالب این‌که این روزها به بهانه ائتلاف ضد داعش، هم از سویی مواضع استراتژیک و حیاتی سوریه را بمباران می‌کنند و هم نیروهای مردمی عراقی را و هم به بهانه ارسال کمک‌های نظامی به نظامیان ضد داعش، انواع و اقسام تسلیحات نظامی را برای داعشیان از آسمان به زمین می‌فرستند و البته نیروهای داعش با افتخار با پوشش رسانه‌ای کامل از این حمایت آمریکایی‌ها تشکر خود را ابراز می‌کنند. دولت آمریکا برای فریب مردم خود و افکار عمومی جهان این مراحل را طی کرد تا بتواند به راحتی وارد عراق شود:

موضوع	تاریخ وقوع
۱	ورود داعش به عراق و شروع کشتار نهم تا بیستم ژوئن ۲۰۱۴
۲	بالا بردن خطر داعش و تهدید شدن منابع آمریکا شانزدهم تا بیست و پنجم ژوئن ۲۰۱۴
۳	باز کردن پای ایران و کشاندن سردار سلیمانی به ماجرای داعش شانزدهم ژوئن تا ابتدای سپتامبر ۲۰۱۴
۴	آغاز عملیات روانی برای آمادگی اذهان عمومی جهت حمله آمریکا هجدهم ژوئن تا دهم جولای ۲۰۱۴
۵	بسیار خطرناک جلوه دادن داعش و پوشش اخبار حمله تروریست‌های داعش به مسیحیان یازدهم جولای تا هشتم آگوست ۲۰۱۴
۶	خطرناک‌تر جلوه دادن داعش برای جهانیان، به ویژه آمریکا دوم جولای تا دهم آگوست ۲۰۱۴

۷	مسلح کردن کردهای عراق و آماده کردن آنان برای استقلال	سیزدهم جولای تا امروز
۸	اعدام دو خبرنگار آمریکایی به فاصله‌ای کوتاه از هم و تشدید حملات آمریکا	نوزدهم تا بیست و پنجم آگوست ۲۰۱۴
۹	آماده شدن جو جهانی برای ائتلاف علیه داعش	بیست و هفتم آگوست تا ۱۱ سپتامبر ۲۰۱۴
۱۰	اعدام امدادگر انگلیسی و کسب ائتلاف جهانی	۱۱ سپتامبر تا امروز

۴. تضعیف دولت سوریه و حزب الله لبنان

کارکرد عمده داعش تاکنون تضعیف دولت سوریه و به تبع آن حزب الله لبنان بوده است؛ زیرا با قطع رابطه میان ایران و حزب الله لبنان به سبب حذف وساطت سوریه، ضربه‌ای جبران‌ناپذیر به جبهه ضد صهیونیستی وارد می‌آمد. هرچند آنان آسیب‌های بزرگی به مردم و کشور سوریه وارد آوردند، اما نه از تهدیدهای امنیتی رژیم صهیونیستی کاسته شد و نه همراهان جمهوری اسلامی ایران دست از همراهی برداشتند. با درایت مقام معظم رهبری در سخنرانی آغاز سال ۱۳۹۳ برای اولین بار، به طور رسمی شهرهای حیفا و تل‌آویو مورد تهدید نظامی جمهوری اسلامی ایران قرار گرفت.

۵. فروش تسلیحات

کمپانی‌های اسلحه‌سازی دنیا را از مهم‌ترین طراحان جنگ در دنیا به شمار می‌آورند؛ زیرا آنان با برافروختن آتش جنگ میان دولت‌ها و گروه‌ها به هر دو طرف متخاصم سلاح و ادوات نظامی می‌فروشند و از سود بی‌حساب آن بهره‌مند می‌شوند. بدیهی است از این منظر، داعش باعث گردش پولی فراوان بوده و درآمدهای هنگفتی برای آنان به ارمغان آورده است. به خصوص که هزینه تأمین این تسلیحات بر عهده دولت ثروتمند و تروریست‌پرور عربستان بوده است.

۶. تصاحب نفت ارزان قیمت

در بخش‌های پیشین مقاله، درباره فروش نفت ارزان قیمت عراق و سوریه به ترکیه نوشتیم.

۷. تهدید ایران و کاهش عمق استراتژیک آن

یکی از کارکردهای جدی داعش در طول ماه‌های پس از حضور در عراق، کشاندن ناامنی به مرزهای ایران و حتی داخل کشور بود که در این باره چندان توفیقی به دست نیاوردند.

۸. جلوگیری از قدرت گرفتن و اتحاد شیعیان و دولت‌های شیعی منطقه

از بین بردن ارتباطات میان شیعیان و آنچه که هلال شیعی نامیده می‌شود و حاکی از تشکیل و اتحاد دولت‌های شیعی بوده، یکی از اهداف دولت‌های آمریکا، اسرائیل و عربستان بوده است؛ زیرا آنان این پیوند و اتحاد را تضعیف خود فرض می‌کرده‌اند. در این مورد نیز داعش و سازندگان آن، به اهداف خود دست نیافته‌اند.

۹. تشدید اسلام‌هراسی و جلوگیری از گسترش آن

یکی از نگرانی‌های جدی کشورهای اروپایی و آمریکایی در طول سال‌های اخیر، گسترش روزافزون پیروان اسلام است. تخمین‌های آنان گویای این واقعیت است که تا سال ۲۰۵۰ در اروپا و آمریکا تعداد زیادی از مردم این مناطق به اسلام خواهند گروید. یکی از دلایل پوشش رسانه‌ای جدی و کامل وحشی‌گری‌های داعش و حمایت شبکه‌های اجتماعی مانند فیسبوک از صفحات آن، ارائه تصویری خشن و مشمئزکننده از اسلام است تا شاید از این طریق بتوانند از جذابیت‌های اسلام و به تبع آن گرایش مردم به اسلام بکاهند. طراحان این توطئه فراموش کرده‌اند که مشابه این برنامه را برای اسلام‌هراسی با استفاده از ماجرای تخریب برج‌های دوقلو اجرا کردند، اما در طول چند ماه پس از آن و مدتی کمتر از یکسال بیش از یک میلیون نفر فقط در آمریکا به اسلام گرویدند.

۱۰. جبران ضعف سلطه جهانی، با ایجاد رعب از داعش و پیروزی بر آن

نظام سلطه و هژمونی غرب، نفس‌های آخر خود را می‌کشد و در آستانه فروپاشی کامل در تلاش است تا از هر طریق ممکن این آبروی از دست رفته را بازگرداند. علاوه بر این، داعش و رسانه‌های غربی غول بی‌شاخ و دمی از داعش ساخته‌اند که نامش لرزه بر اندام شنونده بیاندازد. بدیهی است که پیروزی بر این غول عظیم ممکن است آبرویی برای دولت‌های بی‌اعتبار غربی به دنبال بیاورد. بعید است طراحان این توطئه در این مورد هم به هدف خود برسند.

۱۱. کاهش جمعیت شیعیان و مسلمانان از طریق کشتار به دست خود آنان

در طول تمام سال‌های گذشته، یکی از مهم‌ترین کارکردهای وهابیت، کشتار مسلمانان، به‌ویژه شیعیان بوده است. با این اقدام، هم جمعیت مردان مسلمان و شیعه کاهش می‌یابد و هم زنان و فرزندان آنان اگر زنده بمانند، در معرض انواع آسیب‌ها و لطمات قرار می‌گیرند. داعش این رویکرد وهابیت را با شدت تمام پی‌گیری می‌کند و در این راستا موفقیت‌های قابل توجهی در کنار دیگر گروهک‌های وهابی به دست آورده‌اند.

فرصت‌های حاصل آمده از ظهور داعش

هرچند داعش از پدیده‌های تلخ و ناگوار دوره ماست و تداعی کننده مصائب هجوم مغول به مناطق اسلامی است، اما به اقتضای آیه ۵۴ سوره آل عمران که می‌فرماید: ﴿وَمَكْرُؤًا وَّمَكْرًا اللَّهُ وَ اللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ﴾ باید به انتظار فواید و برکات این مکر برای اسلام و تشیع نشست. حُسن تدبیر علمای شیعه در فاجعه حمله مغول باعث شد^۱ که طی سال‌ها و قرن‌های پس از آن، تشیع چنان در ایران گسترش یابد که زمینه‌ساز حضور مقتدرانه شیعه در دنیای معاصر شود. درایت بزرگان علمی و صاحب‌منصبان در این روزها که به تعبیر مقام معظم رهبری در پیچ تاریخی مهمی قرار داریم، می‌تواند زمینه‌ساز حدوث اتفاقات مهمی شود که تأثیرات بی‌ظنیری را نه تنها برای تشیع که در تمام عالم به وجود بیاورد.

تشکیل بسیج مردمی در عراق و سوریه

با توجه به آماده نبودن ارتش سوریه برای مقابله با گروه‌های تروریستی بسیار سازمان‌یافته،

پس از مدتی مردم با الگو گرفتن از بسیج مردمی ایران در طول هشت سال دفاع مقدس، «جیش الشعبی» یا همان بسیج مردمی را تشکیل دادند و توانستند تا حد زیادی شرایط را به نفع خود تغییر دهند.

در ارتش عراق نیز نیروهای راحت طلب به واسطه حقوق بالایی که دریافت می کردند، نیروهای پالایش نشده حزب بعث در میان ارتشیان و نیز نیروهای قائل به اختلافات قومی، به خصوص در مناطق شمالی عراق، در صد بالایی از ارتش را تشکیل می دادند. این نظامیان با تهدید و تطمیع داعش به راحتی عرصه را ترک کردند و داعش طی چند ساعت تمام مناطق شمالی عراق و نینوا و موصل را اشغال کرد.

بعد از چند روز اهمال نیروهای نظامی و انتظامی عراق در مواجهه با داعش، فتوای جهاد آیت الله العظمی سیستانی تمام محاسبات را به هم زد و در عراق نیز پس از ایران و سوریه، بسیج مردمی شکل گرفت و عمده پیروزی های به دست آمده پس از آن، حاصل تلاش همین نیروهای بسیجی بود.

پیوند شیعه و سنی (به ویژه در مناطق کردنشین)

هرچند اساس تشکیل داعش برای تشدید اختلافات فرقه ای بود، اما با نمایان شدن حقیقت این جریان، روز به روز پیوندهای میان شیعه و سنی تقویت شد. از همان روزهای آغازین اخراج مردم از مناطق اشغال شده، استان های نجف و کربلا بیشترین آمار پذیرش آوارگان را به خود اختصاص دادند و حرم های ائمه علیهم السلام بود که غذا و لوازم معیشت آنان را تأمین می کرد و از ایشان پذیرایی می نمود. حضور داعش در شهرهای استان الانبار، حتی گروه های مسلح عشایری موسوم

بعد از چند روز اهمال نیروهای نظامی و انتظامی عراق در مواجهه با داعش، فتوای جهاد آیت الله العظمی سیستانی تمام محاسبات را به هم زد و در عراق نیز پس از ایران و سوریه، بسیج مردمی شکل گرفت و عمده پیروزی های به دست آمده پس از آن، حاصل تلاش همین نیروهای بسیجی بود.

به شوراهای بیداری را به تکاپو واداشت تا در کنار ارتش عراق علیه داعش بجنگند. مخالفت بسیاری از اهل سنت با داعش، نه تنها به دلیل تندروی این گروه، بلکه حضور جنگجویان خارجی که از هر گونه جنایتی فروگذار نمی کنند می باشد که در نهایت سبب شده تا اقبال عمومی همه مردم سوریه، حتی گروه های تندرو منتسب به اهل سنت نیز به این گروه، همواره با ملاحظاتی همراه باشد.

اکنون رهبران مذهبی شیعه و سنی، هماهنگ با هم، علیه این گروه تکفیری اعلام جهاد نموده و ده ها هزار از اهالی شیعه و سنی عراق برای مقابله با آنان به دعوت جهاد لبیک گفتند.

نمایش جایگاه مرجعیت در مناسبات دنیای امروز

پس از قدرت‌نمایی مرجعیت در ماجرای تحریم تنباکو، یکی از نگرانی‌هایی که گاه به زبان نیز می آمد، دسیسه‌چینی بیگانگان برای تضعیف جایگاه مرجعیت بود و البته شواهد و قرائن قابل توجهی نیز در این باره وجود داشت. با حکم جهاد آیت الله العظمی سیستانی و استقبال پرشور مردم عراق از آن و اعلام آمادگی شیعیان دیگر کشورها، این حقیقت به تمام دنیا اعلام شد که همچنان مرجعیت شیعه از چنان جایگاه و نفوذی برخوردار است که در مواقع نیاز می تواند بر تمام مناسبات مد نظر اثر بگذارد. این امر چیزی نبود که در محاسبات طراحان داعش و کودتایی که در عراق به وجود آوردند، لحاظ شده باشد. به همین دلیل آنان را دچار بهت و غافلگیری کرد؛ به ویژه که درباره شخصیت آرام آیت الله سیستانی احتمال صدور چنین حکم و بیانیه‌ای را نمی دادند.

اتحاد شیعیان عراق

در صحنه سیاسی و مذهبی عراق متأسفانه اختلاف بسیار شدیدی میان شیعیان عراق دیده می شود. این اختلاف به اندازه‌ای که در تمام حرم‌ها و مساجد مهم، حداقل دو نوبت نماز جماعت یا به تعبیر دقیق تر نماز تفرقه در کنار هم برپا می شود. طرفداران هر حزب و گروهی هرگز حاضر نبودند کنار هم جمع شوند، اما داعش و حکم جهادی که مرجع بزرگ شیعیان عراق صادر کرد، باز آنان را زیر یک پرچم در مقابل دشمن واحد گرد آورد. اگر این اتحاد حفظ شود، از بزرگ‌ترین برکات ظهور داعش در عراق خواهد بود.

تبلیغ غیرمستقیم و مؤثر تشیع

با توجه به این که در تمام سال‌های گذشته، به‌ویژه پس از حادثه ۱۱ سپتامبر، عمده تبلیغ اسلام از مسیر و ابزارهای وهابیت بوده و مردم دنیا با دیگر نگرش‌ها و فرقه‌های اسلامی آشنایی چندایی نداشتند. به عبارت دیگر، بسیاری از مردم دنیا این گروهک مجعول را نماینده تمام فرق اسلامی می‌شناختند. با تأکیدی که این روزها داعش و رسانه‌های آنان بر ستیز با شیعیان و تمام نمادها و باورهای شیعی دارند، بدون آن که خود متوجه باشند، اذهان عمومی مردم دنیا را نسبت به تشیع حساس کردند. با توجه به غنای فرهنگ اهل بیت (علیهم‌السلام) این امید وجود دارد که طی هفته‌ها و ماه‌های پیش رو گرایش به تشیع رشد چشم‌گیری پیدا کند، ان‌شاءالله. البته این وقوع این امر، اهتمام و هوشیاری مضاعف شیعیان را نیز می‌طلبد که بتوانند در این فرصت فراهم آمده، وجوه تمایز و تفاوت خود را با دیگر فرق اسلامی به جهانیان و مشتاقان ارائه کنند.

تقویت پیوند قومیتی مردم عراق، سوریه و ایران

تفرقه قومیتی در عراق به‌ویژه در میان کردها با اعراب، مانند دیگر اختلافات بسیار چشم‌گیر بود. در طول یک دهه گذشته عملاً کردها به دنبال زمینه‌سازی استقلال خود بودند و در روزهای آغازین ورود داعش به عراق، تلاش داشتند که با تصرف برخی تأسیسات و پالایشگاه‌ها پشتوانه اقتصادی استقلال خود را نیز به دست بیاورند. با ادامه یافتن وحشیگری‌های داعش، نه تنها رابطه کردها با دیگر مردم عراق بهبود یافت که کردها پس از دریافت کمک‌ها و حمایت‌های ایران، به اشتباه خود پی بردند. این ماجرا درباره کردهای کوبانی در سوریه بسیار پررنگ‌تر بود و جایگاه داعش را متزلزل‌تر ساخت.

تضعیف آمریکا، رژیم صهیونیستی و هم‌پیمانان آنها

ددمنشی غربیان، حمایت‌های بی‌دریغ از تروریست‌های وحشی، ناتوانی در سرکوب یک گروهک تروریستی کوچک و... باعث شده تا هم‌مبانی حقوق بشر و دیگر شعارهای توخالی غرب و مجامع بین‌المللی برای مردم دنیا رنگ ببازد و هم از اقتدار و اعتبار این کشورها در دنیا بکاهد. البته شکست‌های رخ داده در غزه و جنگ‌های ۳۴ و ۲۲ روزه لبنان و غزه نیز پیش از این چنین تأثیری داشت. البته باید تهدیدهای داعش برای حمله به این کشورها را جدی‌تر کرد و از آن نهایت بهره‌برداری را نمود.

ترویج فرهنگ مهدویت و انتظار

جریان داعش با استفاده از روایات مهدوی و آخرالزمانی و به خصوص شخصیت سفیانی ساخته و طراحی شد. این شباهت‌ها انگیزه‌ای شد تا مسلمانان مناطق مختلف یک بار دیگر این روایات را مرور کرده و روحیه انتظار در میان عده‌ای از مردم، به‌ویژه شیعیان تقویت شود. این وضع نیازمند همت و هوشیاری فعالان عرصه مهدویت است تا مردم را از چنگال جریان‌های انحرافی و مجعول نجات دهند و به صراط مستقیم مهدویت بازگردانند.

فهرست مهم‌ترین منابع اینترنتی استفاده شده

- 1) <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=26615>
- 2) <http://isna.ir/fa/news/93050703324>
- 3) <http://rahyabnews.com/Pages/News51553-.aspx>
- 4) <http://tabesh.net/>
- 5) <http://tmubasij.ir/?p=7423>
- 6) <http://www.3neshaneh.com/news/single/29951>
- 7) <http://www.abna.ir/persian/service/middle/archive/616228/15/06/2014/story.html>
- 8) <http://www.afkarnews.ir/vdcdn90szyt0oo6.2a2y.html>
- 9) <http://www.farhangnews.ir/content/79102>
- 10) <http://www.irinn.ir/news/65496>
- 11) <http://www.irna.ir/fa/News/81332298/>
- 12) <http://www.jahannews.com/vdcb8abfarhbwap.uiur.html>
- 13) <http://www.jahannews.com/vdcbszbf9rhbw5p.uiur.html>
- 14) <http://www.mashreghnews.ir/fa/news/344859>
- 15) <http://www.mashreghnews.ir/fa/news/351692>
- 16) <http://www.mashreghnews.ir/fa/news/355833/>

- 17) <http://www.mashreghnews.ir/fa/news/356186>
- 18) <http://www.mashreghnews.ir/fa/news/358480>
- 19) <http://www.parsine.com/fa/news/190801/>
- 20) <http://www.parsine.com/fa/news/202937/>
- 21) <http://www.rasanews.ir/NSite/FullStory/News/?Id=222412>
- 22) <http://www.safeir.ir/>
- 23) <http://www.seratnews.ir/fa/news/194600>
- 24) <http://www.shafaf.ir/fa/news/259996>
- 25) <http://www.ta-mko.com/>
- 26) <http://www.tasnimnews.com/Home/Single/411568>
- 27) <http://www.yjc.ir/fa/news/4905361>
- 28) <http://www.yjc.ir/fa/news/4927039>

پی‌نوشت‌ها:

۱ . علامه حلی از پدرش سدیدالدین یوسف بن مطهر نقل می‌کند: علت محفوظ بودن شهرهای کوفه و حله و کربلا و نجف اشرف از قتل عام و خرابی لشکر هلاکوخان مغول این بود که وقتی هلاکو با لشکر خود به خارج شهر بغداد رسید، اکثر مردم حله از ترس خانه‌های خود را ترک و به اطراف فرار کردند؛ لکن پدر من و سید بن طاووس و ابی‌العز که هر سه از نوابغ علمی شیعه بودند، تصمیم گرفتند که به هلاکوخان نامه‌ای بنویسند و صریحا تسلیم بودن خود را اظهار کنند. نامه را نوشته و فرستادند. چون نامه در بیرون شهر بغداد در وقتی که محاصره بود، به دست هلاکو رسید، فوراً فرمان داد در جواب نامه بنویسید: شما سه نفر که بزرگ شهر حله هستید و مردم در اختیار شما می‌باشند، به نزد من آید. آن‌گاه پاسخ را به وسیله دو نفر از سپاهیان خود فرستاد. چون نامه رسید و سید بن طاووس و ابن ابی

العز اطلاع بر مضامین آن یافتند، حاضر نشدند پیش وی بروند. لذا پدرم گفت: من حاضرم و تنها با آن دو مأمور در حال که کتابی همراه داشت، نزد هلاکو رهسپار شد. پادشاه مغول با حال شگفت گفت: شما چطور جرأت نمودید به این جا بیایید و به نوشتن چنین نامه‌ای در حالی که شهر بغداد فتح نشده و چگونگی وضع مملکت و وظیفه شما معلوم نگردیده؟! سید در پاسخ فرمود: هشیار باش! نوشتن نامه و آمدن من بدون هیچ ترس بر اساس روایتی از حضرت علی بن ابی طالب علیه السلام است که به ما رسیده است و در کتاب نهج البلاغه در خطبه زوراء فرموده‌اند: «الزوراء [منظور شهر بغداد است] و ما أدریک ما الزوراء ارمن ذات ائله...» بغداد و چه می دانید که بغداد چیست؟ شهری است وسیع و در آن ساختمان‌های محکم پایه‌گذاری شود و جمعیت بسیاری در آن مسکن گزینند و برخی از خلفای بن العباس در آن جا خلافت کنند و آنان جور و ستم کنند و آخر الامر باید دچار هجوم لشکری شوند که جوان و نیرومند باشند و حدقه چشم‌های‌شان کوچک و صورتشان مانند سپر، طوق شده و لباس آنان از زره آهنین می‌باشد و صداهای‌شان بسیار بلند و دارای سطوت و ابهتند و آنان به هیچ شهری نگذرند، مگر آن‌که فتح کنند و هیچ سلطانی و پرچمی در برابرشان به جنگ افراشته نشود، مگر آن‌که سرنگون شود و بلای بزرگ است برای کسی که به مخالفتشان برخیزد. هلاکو چون این پیش‌گویی‌ها را از کلمات گهربار حضرت علی مرتضی علیه السلام شنید، به ویژه بشارت پیروزی نسبت به پادشاهانی که به جنگ او بیایند و همه‌علاماتی که حضرت بیان فرموده بود در خود و لشکرش مطابق دید، فوراً نامه‌ای نوشت که هر گاه به واسطه این پیش‌گویی حضرت علی علیه السلام بغداد را فتح کردم، شهرهای حله و کوفه نجف و کربلا را با ساکنین آنها مورد عفو قرار داده و همه آن جمعیت را از کشتن و اسیر شدن در امان خواهم گذاشت. سپس با اعتماد به این پیش‌گویی حضرت علی علیه السلام فرمان داد تا به بغداد حمله کنند. (شب‌های پیشاور، ص ۷۰۲).